DIARI CATALA
d'Avisos, Noticies i Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Barcelona { Edició vespre. 1 ptes. mes
Edició matí. . 1 » »
Fòra: { Espanya. . . . 4'50 ptes. trim.
Unió postal. . . . 9 » »
Paquet de 30 números . . 90 cèntims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entressol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esqueles, comunicats i reclams a preus convencionals. Per a l'edició del vespre s'admeten esqueles mortuories fins a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí, fins a les tres de la matinada.

Any XXIV núm. 5,527 — Barcelona: Dijous 24 de setembre de 1914 — Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: Ntra. Sra. de la Mercè, Patrona del bisbat de Barcelona
Sant de demà: St. Cleofàs, mr.—**Quaranta hores:** A la Reial Capella del Palau.-**Hores d'exposició:** De 2/4 de nou del matí a 2/4 de set de la tarde.—**Demà:** A la mateixa iglesia—**Cort de María:** Ntra. Sra. del Remei, a Sant Jaume.—**Demà:** Nra. Sra. de Bethlem, a sa iglesia.—**Missa d'avui:** La Descensió de Ntra. Sra. de la Mercè; color blanc.—**La de demà:** Sts. Januari, etc., mrs.; color vermell.—**Adoració nocturna**—Dissapte, 26. Torn de Sant Antoni de Padua.

Observatori Meteorológic de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—23 setembre
HORES D'OBSERVACIO: [illegible] del mar 75[illegible]; 76[illegible].—Temperatures: Maxim [illegible] sol; 2[illegible] ombra.—Minima, 16'0 ombra; [illegible] reflector.—Temperatura a l'ombra: [illegible].—Pluja a les 24 hores: [illegible].—Aigua evaporada en milimetres: [illegible].—Graus d'humitat: 72; 76.—Direcció del vent: NO.; SE.—Velocitat del vent: 255 km.—Estat del cel: cobert, nuvolós.—Núvols: Classes CK.; CA.-Quantitat: 0'8; 0'7.-Observacions particulars: 00.—Sortida del sol: 5'39.—Posta: 5'47.—Sortida de la lluna: 10'13 m.—Posta 7'32 t.

LA SENYORA

D.ª María Chareyron i Niaison
VIUDA DE DON JOSEP BERGADÁ
HA MORT
(A. C. S.)

Sos desconsolats fill don Lleó Bergadà, filla política donya Francisca Girona, néts Lleó i Francisco, germà don Eugeni (ausent), germana política, cosins, cosines (present i ausents) i demés família i la raó social LEON BERGADA, S. EN C., al participar a sos amics i coneguts tan sensible pèrdua, els preguen la tinguin present en ses oracions i se serveixin assistir a la casa mortuoria, Fernando VII, 30, segón, segona, demà, divendres, a les onze del matí per acompanyar el cadavre a l'iglesia parroquial de Sant Jaume i d'allí a sa darrera estada, Cementiri del S. O.

No's convida particularment

J. Marsans Rof i fills
Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)
Negociem el cupó Interior, Amortitzable 4%, Alacants, Municipals, Foment d'Obres, Cotxes i Automòbils, Carbons de Berga i Canal Ebre venciment 1.er octubre próxim.

COLEGI DE SANT JORDI
Fundat l'eny 1898 per
En Francisco Flos i Calcat
Educació integral d'acord amb els principis pedagógics més moderns que millor desenrotllen la intel·ligencia del noi sens fadigar-la ni entorpir-la. — Espaiosa terraça-jardí per a jocs instructius. — ESPECIAL DE PARVULS.
Obertura el 15 de setembre
Lauria, 45, i Passatge Permanyer

Claudi Durán i Ventosa ARQUITECTE-CONSTRUCTOR RAMBLA DE CATALUNYA, 41
Projectes i pressupostos de tota classe d'obres
Especialitat en els de ciment i formigó armat

DR. BOADA Vies urinaries. Mals de la pell. Extirpació del pél moixí. Raigs X. Electroterapia. Carrer Corts, 642. De 2 a 4 i de 6 a 7.

Ricard Vives Curs de piano en l'Academia Ainaud (Corts, núm. 638). Lliçons particulars i a domicili.

DR. BALCELLS dels Hospitals de París, Estómach y Budells RAIGS X — Claris, 74. — De 3 a 5.

J. Pedro Marés VIOLONCELISTA (escola Gerardy)
Curs i classes particulars. Dirigirse: Carrer Mallorca, 319, 2.on - 1.a; de 10 a 12.

EL SIGLO
GRANS MAGATZEMS
Continúa l'EXPOSICIÓ i VENDA de Articles per a Col·legial
OCASIONS EXCEPCIONALS
Dilluns, 28 de setembre i dies següents
Exposició i Venda de Novetats de l'Estació
Vestits, Abrics, Bruses, Faldilles, Bates, Refajos, Cotilles, Pelletería, Llanes, Sedes, Velluts, Sombreros, Calçat per a senyora i nens, etc., etc., a
PREUS SUMAMENT REDUITS
TOTS ELS DIVENDRES
Venda de CORTES i RETALLS

Dr. Perearnau Professor de VIES URINARIES. Pl. Urquinaona, 2, 1.er De 12 1/2 a 2 i de 4 a 6. — Festius, 10 a 12. — Telèfon 3.633

CEREGUMIL
a base de cereals i lleguminoses
PODERÓS RECONSTITUIENT
Venda: Diposit Especifics i Farmacies

MASTIC VEGETAL
INALTERABLE
Fórmula Tobella
Pera tota mena d' empelts y feridas de las plantas
Pot usarse sempre y no danya may.
S' aplica ab un pinzell, en fret.
Primpcesa, 11, pral.-BARCELONA

Tusquets i C.a, S. en C.
Canvi, Valors, Cupons. Rambla Centre, 9

Casa Bracons TALLERS, 74 bis (devant Hospital Militar) LELAYO, 8, interior (toc. Plassa Universitat)
SECCIÓ DE VENDES AL DETALL - Panyería, Géneros de punt, Tovalloles, Llenceria i Teixits. RETALLS PANYERIA.

Dr. Serrallach Vies urinaries i ronyons De 12 a 2 i 6 a 7. Pelayo, 40 - C.º econòm. - 7 a 9. Jovellanos, 9

Mobilització lenta

No ho pot ser més la del ministeri Dato que per malastre usdefruita el poder en aquests moments critics per Espanya i per tot el món.

Sembla que és tan aclaparadora la tasca que li espera que, amb previsora sol·licitut, procuraren els seus individus perllongar les vacances d'istiu i referse, segurs com devien estar de que'ls esdeveniments els esperarien un xic. Avesats com estem a anar passant, en dies d'engoixa i de penuria som els ciutadans peninsulars més resistents que els altres i gairebé no tenim dret a calificar d'agravi la calma impertorbable dels ministres.

Deixeu-los fer! Tot, poc a poc, arriba. Ara, després de tants i tants dies de guerra, després de tantes fallides i vagues, al Govern, al nostre provident ministeri se li acut crear una mena de Junta de Salut Pública de la qual és nomenat president don Joan de La Cierva, el polític amfibi, mig maurista i mig idoni. Nosaltres hem proclamat altres hores les condicions d'energía i de meticulosa cura del senyor La Cierva, però molt ens temem que aquesta presidencia hagi sigut proveida més que mirant per la salut pública, pensant en la salut ministerial, això és, reforçant-la amb un nou i poderós adepte. Veurem el que farà.

En canvi, aquest mateix Govern previsor i amorós del nostre benestar que crea juntes a darrera hora i que juga constantment amb projectes i niides que mai comença a implantar, no atén les justes peticions dels nuclis actius d'Espanya i aixís com un dia desairà la Mancomunitat i la Junta Econòmica organitzada sota la seva tutela, un altre dia es nega a complaure el nostre Ajuntament i és causa del fracàs de les gestions realitzades pel seu alcalde. De les tres peticions raonadíssimes que li feia el nostre Capitol Municipal, ni una sola ha trobat favorable acullida en el ministeri. La seva hisenda que, donades les actives circumstancies, veia agravar-se la cronicitat dels seus mals, no pot comptar amb l'aussili ni tan solament amb la benevolença de l'Estat. Com tampoc ha volgut el Govern atendre el nostre Municipi, resolent, com se li demanava, la qüestió de les aigues —en un sentit o altre, però no entretenint-ho més—que tant interessa a Barcelona i que és gairebé una qüestió de dignitat a més d'una qüestió de subsistencia. El Govern, entossudintse, diu que la vol dur al Parlament, dilatant-la per tant i exposant-la a una nova campanya de calumnies i d'escàndols.

I amb tot això, provoca, de més a més, petites molesties diplomàtiques amb les seves lleugereses verbals i es reserva com un refugi mundial per l'altíssim paper de mitjancer, d'àrbitre suprem de les grans potencies en pugna!

GLOSARI

LLETRES A TINA
XXXII
Portu-Palu, 21 setembre.

Una família catalana és vinguda a Portu-Palu, fugitiva de Reims. La senyora m'ha contat que, al sortir de la ciutat francesa, havía vist les tropes senegaleses. Molts d'aquests soldats portaven—horrible de veure!—testes sagnants d'enemics penjades a la motxila, i enfilats en cordills rosaris d'orelles tallades.—Cap agencia informadora, Tina, me contava això. Cap agencia, sinó una senyora catalana, en parla catalana, una senyora que acabava de veure l'abominació.

Darrera allò de Louvain, jo et cridava, amiga: «Tina, aquestes coses no's fan!» —¿Caldrà avui que en justicia cridi, pensant en ma doble correspondencia de fa dies: «Monsieur Boutroux, aquestes coses no's fan?»

He trobat entre els meus papers, (un paquet, una mica embrollat i en bona part inútil, m'ha acompanyat a Portu-Palu) un cert vell quadern de notes sobre Spinoza, recullides a Francfurt. A l'escoberta del quadern un llàpis ràpid escrivía, un jorn, una dita popular humorística que'ls franc furtesos amen repetir. Una dita que fa: «A Aschaffenburg, ja és l'Assia!» Aschaffenburg és la primera vila bàvara que's troba, a cosa d'un kilòmetre de distancia, si no recordo malament, de Francfurt.

Dita eloqüent, en sa exageració graciosa, però relacionada amb ma teoría de lo Germànic com oscil·lació...—Potser la podríem completar amb altra per l'estil, i que donaría a aquella un sentit plè. Diriem «Francfurt, encara és França!»

XENIUS.

La Mancomunitat

El Consell permanent

De les reunions celebrades pel Consell Permanent de la Mancomunitat se n'ha facilitat a la premsa la següent referencia:

«S'ha donat compte del despatx ordinari, ocupant-se tot seguit el Consell dels següents assumptes:

Reial Ordre de 12 del present mes sobre admissió provisional de les proposicions presentades per la Mancomunitat en el segon concurs de camins veinals obert per l'Estat i adjudicació de la subvenció corresponent.

Estudi de les bases del contracte directe a celebrar amb l'Estat com consegüencia de dita adjudicació.

Resultat de les reunions comarcals celebrades en les poblacions caps de partit de tot Catalunya com tràmit previ d'informació per a la fixació del plan general de carreteres i camins veinals de la Mancomunitat.

Lectura i repartiment entre els consellers per al seu estudi, de les ponencies sobre delegacions en materia d'ensenyança primaria i d'ensenyança superior.

Finalment s'acordà que la propera reunió tindrà lloc el proper dimars, a les deu de la nit.

L'Escola de Veterinaria

I

El senyor Bastardas presentà a la Mancomunitat Catalana un projecte per a la creació d'una Escola de Veterinaria; projecte que fou unànimement acceptat en principi i serà objecte de seriós estudi quan arribi l'hora de portar-lo a terme. Tots els que puguin dir-hi quelcom han de fer-ho, ajudant a la bona obra. Per la meva part, penso parlar-ne espaiadament, ara i després, valga el que vulgui el meu pobre parer, explicant que és a Espanya la Veterinaria i què hauría d'ésser si no visquessim tan lluny del món modern. Jo no crec que amb el nou projecte es tracti d'obrir unes quantes càtedres on s'expliqui, «pane lucrando», verbalment, la lliçoneta diaria, i a l'endemà tornem-hi, tal com s'estil·la a les escoles espanyoles; si aixís fós, valdría més que plegue ssim el ram, perque de ciencia... parlamentaria, ens en sobra; crec, pel contrari, que, escarmentats amb lo que està passant, es tindrà ben present que lo que és pràctic, practicament ha d'ésser ensenyat. Si aquí es posen els fonnaments de una escola on amb paciencia, temps i treball s'arribi a ensenyar la ciencia veterinaria tal com és ensenyada als paisos que s'han preocupat de aquesta funció social, llevarà fruit per al nostre poble aumentant la riquesa pública dintre pocs anys; mes si aquesta ensenyança és purament nominal, oblidant-nos de que és una ciencia d'aplicació immediata, no tindrà més trascendencia que la de fer més feixuga la càrrega del contribuient.

Declarem-ho en veu alta i sense embuts: a Espanya la veterinaria no existeix. Lo pitjor del cas és que les nostres classes directores viuen tan endarrerides, que no saben que n'hi hagi d'altra que la migradíssima que crearen; amb la major bona fè creuen que segueix essent l'humil «albeitería» del segle XVIII. Embadalits amb els ideals d'una cultura abstracta, no s'han adonat encara de que la mateixa transformació que de mig segle ençà han sofert les ciencies experimentals, canviant la faç del món, l'ha soferta també la veterinaria, essent per als pobles que se n'aprofitaren una dèu de riquesa que per nosaltres, que no'ns hem mogut d'on èrem, no existeix pas. De tot això aquestes classes no'n saben rès; ni saben que no ho saben.

¿Què és a Espanya la veterinaria? ¿què és en el món civilitzat? Fem breument historia de lo que és a Espanya; de lo que és a fòra d'ella, ja'n parlarem.

A les derreries del segle XVIII, el ministre de la Guerra, duc de Alagón, tingué coneixement de que hi havía a Madrid un alemany anomenat Tomàs Schwartz, que ferrava els cavalls al foc. Volgué que ho ensenyés, nomenant-lo mestre de forja i volgué també que cerqués, aon fossin, homes aptes que a la vegada ensenyessin tot allò que fós pertinent a la cura i tracte del ram de cavalleríes. El dignificà, conferint-li el títol de vis-director del nou centre, fent-lo un dels membres més eminents del «protoalbeiterato»; més, com sigui que l'home es guanyés millor la vida amb la clientela amb què comptava, renuncià al càrrec. Allavors el duc l'amenaçà amb l'exil a deu lleugues lluny de Madrid i la prohibició d'establir-se en cap ciutat important d'Espanya, a fi i efecte de vèncer la seva resistencia. No tenint més remei que acceptar, posà fil a l'agulla i vingué a Catalunya buscant qui l'ajudés. Entre altre personal que d'aquí se n'emportà hi havía el senyor Malats, autor del «Bálsam de Malats» que encara avui és receptat pels metges i figura a la farmacopea. Ja embastada la nova institució, cregué el bon duc de Alagón que mal podía donar títols els que no'n tenien i els envià a pendre'l a l'Escola d'Alfort on aprenguessen lo que allí es sabía, que no era en aquell temps gran cosa. Tornats a Madrid, els nous professors crearen a Espanya, la primera Escola de Veterinaria. Se conta del senyor Malats que no pogué apendre mai el castellà i un cop vingut de París, explicava les seves lliçons, barrejant el català, el francès i el castellà amb tanta gracia, que sempre tenía la classe plena.

Com se veu, la cosa començà bé.

El duc no's preocupà de crear places pels amics, i sí de buscar gent apta pel servei; que és precisament tot lo contrari de lo que fem ara. Si progressivament s'hagués anat evolucionant amb els temps, aixecant el nivell de l'escola a l'alçada de les demés de l'estranger, fent-s'hi pariona, tot hauría anat com uns tirabuquets i no'ns trobaríem en el tristíssim estat en que'ns trobem mes, rès d'això succeí. A la primera meitat del segle prop-passat (i encara dura) s'apoderà de tota Espanya la dería romàntica de que el nostre nivell cultural s'havía d'aixecar frec a frec del de les demés nacions, per reial decret i sense necessitat d'apendre lo que elles havien pacientment aprés ni de saber lo que elles sabien, ben creguts que per aquest senzill sistema sabríem de química, física, mecànica, etc. Decretant-ho de la «Gaceta Oficial» estant, sense preocupar-se de qui ho havía d'ensenyar ni de crear els laboratoris on s'havía d'apendre, se donà també per suposat que la veterinaria sería com la de les altres nacions, decretant l'ampliació del quadre d'assignatures, i creant, una darrera l'altra, cinc escoles (a cap nació n'hi hà tantes), a mida dels invàlids que hi havía pressa en collocar per a donar-los un mos i de les influencies polítiques que calía satisfer. Les benemèrites classes directores que aixís procediren no es donaren compte (ni se'l dónen encara) de que de la mateixa manera que un aprenent de sabater no és tal si no fa sabates, tampoc un químic no serà mai químic si no descomposa i recomposa cossos, ni un veterinari pot ser-ho si no fa veterinaria; mes elles han resolt el problema de posar-nos al nivell de les altres nacions civilitzades en el ram de la veterinaria, i en tants d'altres, fent escoles sense clíniques, sense laboratoris, sense camps d'experimentació agrícola o zootècnica, i sense posar al cap d'elles gent capaça. Qui sab que la veterinaria és precisament això, me preguntarà admirat còm s'explica aquest contrasentit, a la qual cosa contestaré que, quan algú m'expliqui perque en aquella bassa d'oli que'n diem badía de Roses s'hi fa un port, jo també tractaré d'explicarli aquest miracle. Mentres tant callo i me limito a fer constar un fet que és a la vista de tothom que vulga veure'l.

Com que'l món ha anat donant voltes i nosaltres estem parats, d'això en resulta que aquí no hi hà veterinaria, perque les coses pràctiques que no s'ensenyen pràcticament no s'ensenyen de cap més manera, digui tot allò que vulgui la «Gaceta Oficial». Poc més, poc menys, som aon érem en temps d'aquells senyors Schwartz i Malats i d'aquell bon duc d'Alagón, tan noblement animat de bons desitjos. A l'estranger, la veterinaria salvaguarda la milionada immensa que representa la riquesa pecuaria de les nacions i les industries derivades: llets, pells, llanes, pel de cabra, etc., etc.; els veterinaris disfruten allí d'una altíssima consideració i un prestigi del qual aquí no se'n té una llunyana idea, i és naturalíssim que aixís sigui, perque cal pensar el desastre que allí representaría una vaga de veterinaris; en canvi, aquí no representen quasi rès; segueixen essent lo mateix que eren per tot arreu del món en temps del bon duc d'Alagón: modestos ferradors, a qui es crida quan l'euga se revolca de mal de ventre. I prou. El concepte que la classe mereix al poble és humilíssim; el que mereix a les classes cultes és de menyspreu; i com més sàvies pitjor. La cosa més lletja que's pot dir a un home per a incapacitar-lo és que és veterinari. Un savi alemany que visità el Laboratori Municipal me preguntà molt astorat si a Espanya els veterinaris eren gent de mal viure. Alguna bona animeta li havía dit que jo n'era, i l'home no entenía que volien dir amb això; jo sí que ho vaig entendre. Per això me vaig sortir del pas dient-li que potser el subjecte de la confidencia tenía de la professió un mal concepte per haver-lo enganyat algun xalant.

La gent dita culta viu creguda que la veterinaria és tal i com l'ha creada l'Estat espanyol, i en té llàstima. Jo no sè si fa llàstima la veterinaria o si fa llàstima el país que aixís pensa!

R. TURRÓ.

Polítiques

Varies

—Iniciat pel Centre Català de Sabadell i amb la cooperació de les entitats Lliga Regionalista, Centre de Dependents, Academia Catòlica, Orfeó de Sabadell i Centre Excursionista del Vallès, de la localitat; Agrupació Regionalista, de Terrassa, i baix el patrocini de l'Associació Protectora de la Ensenyança Catalana, de Barcelona, es celebrarà els dies 24 i 25 d'octubre vinent, en la primera de les citades ciutats, un concurs de lectura i escriptura de l'idioma català per a nois i noies dels districtes vallesans de Sabadell i Terrassa, el qual, a jutjar per l'entusiasme de que comencen a donar mostres els mestres d'escola, serà un èxit gros i segur.

—Aquest matí s'han vist a la secció primera de l'Audiencia dos judicis orals contra el redactor de «La Ira», Angel Samblancat.

En el primer apareix el senyor Samblancat acusat d'ultratges a la nació, i en l'altre al Rei. Per al primer ha demanat el fiscal senyor Farina, la pena de 4 anys i 8 mesos de presó correccional, i per al segón, 8 anys.

Ambdós judicis han quedat closos per a sentencia.

JUNTA DEL PORT

En la darrera sessió celebrada per la Junta del Port, presidida accidentalment per don Josep Gassó i Martí, entre altres assumptes se donà compte de dues Reials Ordres sobre serveis sanitaris en el port; d'altres dues aprovant respectivament el projecte de reforma del dic de l'Est i la liquidació de les obres del moll de Llevant; de varies resolucions del governador civil per a efectuar canalitzacions elèctriques en la zona del port i autorització per a installar en una part de la mateixa les tradicionals fires que se celebren anyalment a la Barceloneta amb motiu de la festivitat de Nostra Senyora de la Mercè i Sant Miquel Arcàngel, i del resultat negatiu per falta de licitadors del concurs celebrat el passat dia 15 per a l'adquisició de carbó mineral nacional per als serveis del port.

El savi i el detectiu

Sense que jo vulgui donar-me una importancia excessiva amb aquesta afirmació, haig de declarar que també tinc les meves estones i badoqueríes de metafísica. I no cal dir que's tracta d'una metafísica sense bell ordenament aciençat; és una metafísica, diríem, voluble. Es la mica de trascendencia necessaria perque no's posi en dubte el meu petit avenç sobre l'antropopitec, incapaç de jugar amb les coses abstractes i ultra-reals.

I, arribat an aquest punt, confessaré una anomalía, comptant que l'admirable Rucabado, sempre tan enfeinat, no tindrà temps de llegir aquest article. El cas és que, quan la meva metafísica no ve com invisible perllongança del darrer torterol de mon cigar, o de l'aura tènue d'un sospir enamoriscat (sensació o emoció que cerquen de divinitzar-se amb gosadía no menor que la de Prometeu) el cor se me'n va a recaptar la dita i desitjada metafísica mitjansançant un truc que és la concurrencia a un cinematograf. El cinematograf en sí no m'interessa. Es un seguit d'inepcies, absurdes, desmoralitzadores, que'ns preparen generacions pàl·lides, moroses, incapaces de llegir llibres, i noresmenys afligides amb ulkres i tics nerviosos. Però a mí, el cinematograf, per alguna virtut recòndita, a la primera corredica, o detectiu ofegant-se en una claveguera, o adulteri italià, em deslliga de les orbes contingencies del món i em dóna un esguard interior que no veu coloraines, bellugadiça ni trasmudança de cap mena, sinó substancies nues, definicions i relacions de substancies, secrets meravellosos de la màquina de l'univers.

No s'estranyi, doncs, que avui ofereixi als meus lectors benevolents algunes consideracions més aviat adustes sobre una particularitat cinematogràfica: com els neuròtics que tenen ganes de riure en una visita de dol i senten llàgrimes furtives en certes obres que s'anomenen còmiques, jo, paradoxal també, em sento etern en el cinematograf.

***

Cada cosa per son temps—sentía dir d'infant a un esperit tradicional i prolixe—com les figues per l'Agost, Setembre i part de l'Octubre. Però també tota cosa rau immancablement en tots els segles. Es canvien i milloren les formes, i l'essencia recòndita no mor. Veu's-aquí una caracteristica inmutable de la humanitat: Els homes, com a compensació de la nostra limitació temporal, i no tenint-ne prou amb la religió divina, ens creem religions humanes, creiem en infal·libilitats màgiques d'estaments i disciplines transitories. Ja hom ha parlat de quan érem infants, se'ns permetrà recordar que en aquells temps, que per una hipòcrita convenció anomenem daurats, el taumaturg de moda encara era el savi. Era el temps que la senyora Tubau, que al cel sigui, representava comedies de Dumas fill, es parlava de sociología en els Ateneus de provincies, els metges atacaven «professionalment» la religió, i els enginyers eren els hèroes predilectes de les fàbules literaries. Trobaríem dotzenes de llibres publicats per ciutats i llogarets sobre l'Armonía de la Ciencia i el Dogma. Sí, sí: molts esperits zelosos i honestos arribaren a tenir por com en el llac evangelical. Certs jubilats de la gazetilla local escrigueren, en efecte, amb tèrmens pedants que la Ciencia venía a substituir totes les trascendencies i les ideologíes. Es creà el drama científic, la novel·la científica; la vida esdevenía encarcarada i soporífera. La credulitat humana, ai, tenía la ciencia en concepte de potestat segura i universal, de perfecció conseguida, d'última paraula del món.

En els nostres dies, fa l'efecte (adhuc a un pobre home que pot calificar-se de «ignorantus, ignoranta, ignorantum», com diu Toinette, l'improvisada humanista del «Malade Imaginaire») que l'humanitat reprèn aspiració ideològica. La renaixença de les dignitats perdudes o malmeses (religió, metafísica, poesía lírica, música simfònica, etc.), sembla cosa feta. Però es té de confessar que'l món encara ha de retrobar, en nombre de aquestes disciplines, una absoluta seguretat, un avesament quiet i senyorívol. El món reprèn possessió de la seva dignitat—que serà, no hi hà dubte, més rica i fecunda que mai—però es ressent encara d'una inseguretat, de una dolça feblesa de convalescencia. Per on molts de sos esforços—pel qui no destrii l'oculta significança i esdevenir de la talcia que'ls engendra—poden semblar còmics, inoportuns, estantiços, o fins senzills atavismes sense garantía d'ilació.

Perxò, doncs, el món havía d'escollir—el món, el «thick people»—un hèroe una mica immaterial, poc versemblant, al servei de moralitats fixes, protèic (contra les classificacions mortes), heròic (contra els naturalismes enervants), ubicue (es desitjava una bella cosa muscular ubicua, com a contrapès de la locomotora i el telègraf, cançons-de-l'enfadós del segle XIX). I aquest hèroe és estat el detectiu. Per la gent que no viu les coses simbòlicament, ço és, per la gent que va al cinematograf a desenrotllar un procés invers al meu, a trobar vocabulari, figura, materialització per les seues vitals corrents inconscients, l'hèroe és el detectiu. La portera, l'estudiant de Institut, la modisteta, la viuda sospitosa, el dependent de comerç adolorit per una conquería obligada, troben el seu ideal en el detectiu. I aixís són paral·lels a nosaltres, moguts d'un mateix vent, il·luminats d'una mateixa llum, encara que semblin, i siguin, sórds i muts entre'l brunzit harmoniós de les idees.

BELLAFILA.

Teatres

Teatre Imperi

Correspongué també el començ de temporada an aquest teatre el dissapte passat, debutant-hi una excel·lent compa-

nyía de sarsuela i opereta de modern repertori de la que forma part la Pilar Martí. Aquesta volguda tiple, amb lo que digué i cantà es pogué apreciar que no li han minvat les seves excel·lents qualitats de cantatriu de mèrit i de dicció intencionada i clara. En lloc preeminent quedaren la tiple lleugera Ramona P. Alsina i l'Angela García Romero.

Entre l'element masculí se destaquen preferentment en Ricard Güell, Lluís Alcalà, Adarino Navarro i Manuel Real.

Se posà en escena, a més d'obres conegudes del nostre públic, la revista d'actualitats «Porfolio Imperio», den Joaquim Arqués, amb música den J. Jané. Ofereix algunes ocasions, poques, en que al públic se li fa plaenta l'acció i aplaudeix. Es genre tant gastat que per a ser ben vista es requereix molta habilitat per part dels autors.

Escola d'Estiu

Les darreries del curs

L'Escola d'Estiu acabà ses tasques de una manera tan magnífica com les havia començades. Ni un moment decaigué l'entusiasme, ni un instant les manifestacions escolars estiuenques deixaren de ostentar aquell plaent segell de dignitat i confiança que foren tots els dies les seves característiques. Pregunteu-ho a qualsevol alumne (millor encara si és alumna) i tots vos diràn el mateix.

Les visites i excursions aquí encara no ressenyades foren les següents, realitzades del 12 al 23 d'agost:

Fàbrica «L'Espanya Industrial», amablement guiats pel contramestre senyor Oller i altre personal; Casa de la Ciutat, amb molt bona rebuda; Palau de la Generalitat, amb obsequi d'un exemplar del llibre del senyor Puig i Cadafalch sobre el mateix; Institut d'Estudis Catalans, amb honors de la casa dignament fets pel senyor Ors i demés personal; Escola de Funcionaris d'Administració Local, amb parlament del senyor Sans i Buhigas i assistencia del senyor Busquets i altres professors; Biblioteca Arús, amb rebuda afectuosa pel venerable don Cels Gomis; Palau de Justicia, on foren admirats els notables tapiços; Palau de Belles Arts; Museu Martorell, rebuts pel docte senyor Bofill; Companyía Barcelonesa d'Electricitat, amb agradosa guía d'un enginyer; Obres del Port, en «Golondrina», guiats intel·ligentment pel senyor Gras, delegat de la Junta; Parc Güell i Sant Josep de la Montanya; Catedral, on mercès a la benevolença del doctor Almera fou exhibida la Custodia i altres tresors; Temple de Nostra Dòna del Pi; Temple de Santa María del Mar, gosant de panorames incomparables des del cim dels campanars; Hospital Clínic i Facultat de Medecina, baix l'amable guía del doctor Comas; Presó Model, amb rebuda pel director i capellà; Escoles del districte III, on el director, senyor Torres Ullastres, i professors se posaren a disposició dels visitants; Casa de Familia, amb cordial rebuda de l'apostòlic mossen Pedragosa; Restaurant de la Maternitat, obra molt ben montada; Escoles de la Sagrada Familia dirigides per mossen Parés; Temple de la Sagrada Familia, on el propi entusiasta sacerdot anà desentranyant la lògica i els símbols de la prodigiosa obra; Escola Nacional de donya María Baldó, amb amable rebuda; i, finalment, Cementiri de l'Oest.

El dissapte, dia 22 d'agost, darrer del curs, hi hagué al matí dues conferencies resum de les lições de Dibuix i Treball Manual, veient-se el local tant o més plè que'ls primers dies.

A la tarde del mateix dia el Consell d'Investigació Pedagògica obsequià als alumnes i als col·laboradors amb un thè social i de comiat. Fou un acte d'una agradosa sociabilitat, una escaienta innovació en nostres costums pedagògiques. Resultà una tarde de perdurable memoria, en la que quedà patentitzada l'espiritual comunió de tots els que, com a professors, com a alumnes o com a organitzadors contribuiren amb la seva fè generosa i amb el seu esperit de treball a que aquest bell experiment de l'Escola d'Estiu resultés un èxit franc i enter, molt més gran que'l que ningú hauría sospitat. I aquest mateix thè social sobrepassà, com totes les demés manifestacions de l'institució estiuenca, les previsions dels organitzadors; car sabent que les religioses i sacerdots, per no ser costum, no hi podrien assistir, se calculà que'ls assistents a l'acte no passaríen de 100, i resultà que foren uns 130. El moment de la despedida fou un moment resumidor de goig i d'entendriment com mai potser s'hagi produit en nostres costums docents.

Mes a l'endemà, diumenge, hi hagué encara un acte final fòra de programa: una excursió d'esbarjo a Sitges, que obtingué una concorrencia de més de vuitanta. Es que la gent se resistía a la separació. L'excursió a l'ermita de la Trinitat, mirador incomparable de la mar blava, on se dinà, fou una suau delicia. Després de la devallada a Sitges per la carretera i la visita al «Cau Ferrat» i a «Mar i Cel», aquest vivent palau de l'art de la terra, foren tractats per l'acabalat propietari amb una generosa i substancial hospitalitat i per l'expert director artístic, qui els feu de guía, amb una tan cordial amabilitat, com mai abans cap agrupament de mestres havía sigut tractat a Espanya.

Una nova fè

Parlant dels resultats d'aquest primer any de l'Escola d'Estiu amb un dels organitzadors, en sdeia:

«Es cert que la majoría d'aquests mestres que durant quatre setmanes han treballat amb nosaltres s'emportaràn de aquí segures orientacions per a nous mètodes d'ensenyança i que desseguida aniràn efectuant una renovació saludable en nostres escoles de totes menes.

Això val molt i pel que val s'ha d'estimar. Mes hi hà una cosa que encara val més i és aquesta mena de nova fè de que poc a poc ens hem anat sentint tots posseits, una mena de presentiment d'un despertar d'energíes latents, una incipient consciencia de que tots plegats podem valdre i podem fer i podem conquerir molt més del que hem valgut i hem fet i hem conquerit fins ara, una confiança cada vegada més forta de que a no trigar gaire se produiràn aquí a cosa nostra institucions culturals tan perfectes com les hem somniades en nostres millors moments de clarividencia, i una esperança de que en la gran tasca de nostra reconstrucció cultural els mestres hi seràn cridats preferentment amb tot son bagatge més preuat d'idealismes i sans entusiasmes. Fins ara en els grans aplecs de professionals de l'ensenyança s'hi produíen amb gran freqüencia els grans defalliments, les grans depressions de l'esperit, els grans enforidiments de linies entre camps contraris i fins, alguna volta, les grans baralles. A l'Escola d'Estiu, apart les naturals diferencies de criteri i fins de sentiment, en lo fonamental hi ha hagut una notable compenetració, tothom s'ha sentit identificat en l'obra. Aquest és un gran triomf.»

El nostre amic té tota la raó. El Consell d'Investigació Pedagògica, i amb ell nosta Diputació, al pendre el pols al nostre Magisteri per medi de l'Escola d'Estiu, s'haurà convensut de que és un còs plè d'energíes latents que cerca la robustesa espiritual per a poguer lluitar ardidament per la santa causa de nostra cultura.

El Conflicte Europeu

Crònica tècnica de la guerra

LA TERCERA QUINZENA

Resumint tots els grans aconteixements d'aquests quinze dies, i descartant els incidents de menor importancia, es podrà veure amb claretat, i formant conjunt, els fets de la guerra durant aquest periode.

I

Camp primer: Serbia

La primera quinzena la representa la invasió austriaca. La segona quinzena, la expulsió dels austriacs. La tercera, la invasió del territori austriac per part dels serbis.

En efecte, aquests han passat per tres cantons la frontera austriaca, fent-se forts en dos d'ells i avençant per l'altre.

Un d'aquests camins, el més occidental, és el que va cap a Sarajevo, capital de la Bosnia. Per dit cantó es và a la conquesta dels paisos eslaus que hi hà entre l'Adriàtic i Serbia (carta 1): Bosnia, Herzegovina, Dalmacia, Croacia.

El segón camí és el del Danubi, on han près Semlin, fent-s'hi forts. Apesar d'això, l'esquadreta austriaca de monitors fluvials continúa bombejant Belgrado, des del Danubi (carta 2). Això revela escassetat d'artilleria grossa per part dels serbis, així com de barquets de guerra fluvials. Belgrado és un munt de rumes.

El tercer camí, cap a l'Orient, és el que va cap a Rumanía. Aquest exèrcit reforçarà al de Semlin quan Rumanía es tiri al camp. De no ser així, es donarà la mà amb l'exèrcit rus que baixa per la Bukovina, com vàrem explicar un dia.

II

Camp segón: Montenegro

Vegi's la carta 1. El seu exèrcit, després de fortes lluites, s'ha unit amb el primer serbi per a entrar a Sarajevo.

Montenegro no pot obrar amb energía fins que Italia intervingui en l'Albania, on els turcs amenacen envalentonats.

Cattaro (carta 2) resisteix heròicament.

III

Camp tercer: Bukovina

L'exèrcit rus ha entrat a la capital Czernowitz, i està prenent possessió de la provincia.

La miseria, entre l'element civil, és extraordinaria, i els russos s'han vist obligats a repartir queviures.

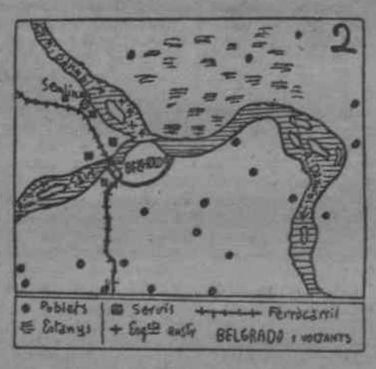

Aquest exèrcit, un cop pacificat tot, anirà a trobar-se amb els serbis, o, de intervenir Rumanía, anirà a engrossar el del camp número 4.

IV

Camp quart: nus russo-austro-alemany.

Conquesta de Galitzia, de la qual vàrem parlar apart, i amenaça de la Polonia austriaca, que deurà ser invadida aviat.

Aquí, representant als alemanys, opera part de l'exèrcit de Wertemberg.

V.

Camp quint: Prussia

Els alemanys, acapdillats pel general Hinderburg, fan recular encara més als russos, fins a una línia que no dista 50 kilòmetres de la frontera; i en alguns punts, fins a la mateixa frontera.

Els alemanys han acumulat aquí més de dos milions de soldats, i sembla que volen atendre, en endavant, aquest cantó amb preferencia, pel pànic que havíen originat els russos a Berlin.

Ultimament, l'ala dreta russa ha tornat a avençar i amenaça Könisberg, plaça forta.

L'emperador Guillem visita sovint el quarter general, que és a Dantzig.

VI

Camp sisè: Alsacia

Els francesos avencen un xic novament, entrant de nou a Tharn i Altkirch.

Per lo demés, cap combat.

La guarnició alemanya és reduidíssima, per haver abocat sos soldats cap a Russia i França.

Sembla que'l general Pau vol arribar-se de nou a Mulhouse. Si acàs, els alemanys l'evacuaràn segurament, retirant llur línia fins a Strasburg.

VII

Camp setè: Lorena

Els alemanys s'apoderen de Luneville i sa regió, i ataquen Nancy i un fort de Verdun.

Al cap de deu dies reculen fins a sa frontera i deixen a banda Verdun, atents sols a la batalla de l'Aisne.

VIII

Camp vuitè: França

Els francesos guanyen la sagnant batalla de la Marne, de la qual vam parlar apart.

Comença l'altra batalla, la de l'Aisne, sense ventatges positives, al finir la quinzena, per part de ningú. D'ella depén el segón avenç dels alemanys sobre París, o la llur retirada fins a la frontera belga.

Aquesta segona suposició es realisarà

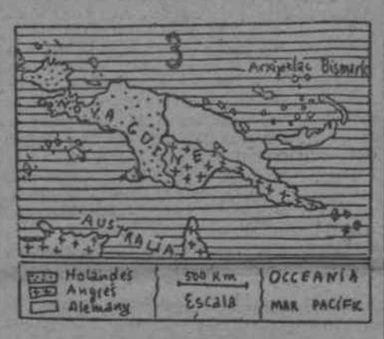

depressa, si, com es diu, el reforç de l'exèrcit d'Anvers permet atacar de ferm per l'espatlla als alemanys.

IX

A Bélgica

Els belgues, sortint continuament del cau d'Anvers, ataquen als alemanys amb gran furia.

Recobren Malines, Lovaina, Termonde i les seves regions.

Han romput l'únic pont que conduía d'Anvers a Bruselles, com volent renunciar ja a la capital. Però aquí, segurament, s'hi amaga una emboscada futura.

X

Pels mars

Japó va estrenyent el siti de la colonia alemanya de Kiao-txen, a Xina, on 4.000 soldats estàn morint de fam.

L'esquadra anglesa del Pacífic s'apodera de la colonia alemanya de Nova Guinea (carta 3) i de l'arxipèlac de Bismarc. Tenen una extensió de mitja Espanya.

Se diu que vaixells fantasmes transporten gent d'un cap de mar a l'altre. Potser seràn els russos de la sorpresa.

Turquía ha nomenat almirall de ses esquadres a un general alemany. Anglaterra ha bloquejat el port de Gaffa, turc, vora Jerusalem.

Anglaterra, ademés, anuncía la construcció de 62 nous vaixells dintre'ls 8 mesos pròxims: 10 grans cuiraçats, 12 creuers, 20 torpeders i 20 submarins.

U. C. d'E. M.

Els profits d'Espanya

Molt s'és dit tocant an els profits hipotètics que en reportaría l'Espanya, si aquesta, renunciant a les ventatges positives de la neutralitat, hagués près o prengués part activa en l'actual conflicte europeu, que ja ha près els caràcters de mundial, aliant-se amb un dels dos nuclis rivals.

Francòfils i germanòfils, més o menys encubertament, han lloat les excel·lencies del seu partit. Siguins permès a nosaltres que no som dels uns ni dels altres, expressar la nostra humil opinió, des d'un punt de vista absolutament imparcial.

Comencem per la, per ara, Septúplice Aliança, això és, de Montenegro, Portugal, Bèlgica, Japó, França, Russia, i la presidenta, Anglaterra.

Resultats per a l'Espanya, si en formés part i guanyessin aquestes potencies. Seríen, aquests, de profits imperceptibles: consistiríen principalment en molts cops de bombo, lloant la «hidalguía» i valor espanyols, acompanyats de qualques concessions de distincions honorífiques, i de creus, cintetes i llaços, tal com ha fet la França amb la heròica Liège: distincions molt honroses, sens dupte, mes sense eficacia de poder. Ni la França triomfanta ens tornaría el Rosselló, ni el Conflent, ni el Vallespir, ni el Capsir, ni sa part de la Cerdanya; ni l'Anglaterra ens restituiría Gibraltar, ni tampoc ens deixaría les mans lliures per concertar-nos amb Portugal, instituint la Federació Ibèrica.

En canvi no sería gens impossible que s'intentés una rectificació de frontera en el Pirineu Català, passant a ésser de França, Llurà, Gorguja, Sareja i la Vall d'Aràn; i una altra rectificació a favor de l'Anglaterra a Gibraltar, extenent sos límits fins a Sierra Carbonera inclusiu, la qual, en obsequi a Espanya, fortificaria i custodiaría, tal com tan generosament vé fent amb Gibraltar, ja fa més de 200 anys. No cal pas dir que seguiríem venint obligats a exercir d'Estat-tampón en el Nort del Marroc, per a barrar l'accés de la França africana a l'Estret de Gibraltar, i, com a esplendent compensació de tot lo dit, ens concediríen la sobirania d'algún extens sorral en qualque recó de l'Africa.

Les Balears restaríen en poder de Espanya, principalment perque cap de les tres potencies interessades, Italia, França i Anglaterra es permetríen mutuament aquesta digestió. Aquesta sola raó, tan prosaica com és, fóra el títol més efectiu que salvaguardaría els drets d'Espanya.

Les ventatges econòmiques no tindríen gran variació, puix els Tractats de Comerç seguiríen essent controlats per les potencies interessades.

A tota aquesta llista s'hi hà d'ajuntar les despeses del nombrós exèrcit amb que Espanya contribuiría a l'acció militar de l'Aliança i el sacrifici de mils i mils de soldats espanyols que perdríen llur salut o llurs vides en terres estrangeres per suplir la limitació de l'exèrcit expedicionari o dels còssos anglès, de senegalesos o d'indis.

També s'ha de tenir en compte que si Espanya formés part de l'Aliança, en cas d'una gran derrota, els exèrcits aliats pendríen posicions en els Pirineus espanyols i a dins d'Espanya, i aquesta esdevindría el camp de batalla entre els aliats i els alemanys.

Resultats per a Espanya si perdessin els de la Septúplice: Alemanya i Austria tindríen la paraula: elles diríen l'«ardua sentenza».

Passem ara a estudiar els resultats per a Espanya si s'aliés amb la Triplice, avui reduída a Duplice per l'apartament d'Italia.

Seríen forçosament desastrosos: nostres ciutats i regions marítimes devastades i aniquilades per les esquadres franceses i angleses; invadits per totes les nostres fronteres; nostres agricultura, comerç i industria, tant interior com exterior, totalment anorreats, puix fins en el cas d'un triomf, ben problemàtic, però no possible, de la Duplice, quan aquest cas arribés, tot lo d'Espanya estaría ja, com vulgarment se diu, dònat i benèit: sa ruina fora consumada.

La única política salvadora que tenía i té a seguir Espanya, és la de una actuació intel·ligentment passiva, obeint constantment i en tot moment a ses conveniencies generals, car no deu pas oblidar-se que la passivitat, lo mateix que la bel·ligerancia, té també un valor i un preu.

Posem punt final an aquest escrit amb les següents conclusions:

Primera. L'aliança amb la Septúplice, adhuc en cas de sortir aquesta victoriosa, fora un negoci ruinós per a Espanya; a més, s'ha de tenir en compte que Anglaterra i França no tindríen control i Espanya restaría reduida a una categoría semblant a la d'un Rajah de la India anglesa. En cas de derrota, ja havem dit que allavors Alemanya tindría la paraula: es faría lo que ella voldría.

Segona. L'aliança amb Alemanya, hauría sigut abans de la guerra (i seria ara) una veritable bogeria; son resultat inevitable: l'enfonzament de la riquesa d'Espanya.

Tercera. En canvi, la neutralitat, cas de triomfar Anglaterra, és probable que ens deixi tal com estem o tot lo més amb les combinacions territorials ja exposades, però sempre ens estalviarem vides i diners. En el cas de triomfar Alemanya, és possible que aquesta cerqués, en interès propi, enfortir Espanya, amb la qual no hi hauría tingut guerra voluntaria. ¿Còm la enfortiría? Des de la cessió del Rosselló en amunt hi hà molts medis, que per lo improbable del cas no val la pena de detallar.

Car el triomf de l'Alemanya és impossible sense l'anorreament definitiu de l'Anglaterra.

Y. R.

DE L'EDICIO D'AQUEST MATI

La guerra i el cinematògraf

Segons llegim en «El Mundo Cinematográfico», l'industria cinematogràfica a París està paralitzada. La majoría dels obrers de les cases productores de pel·lícoles són a la guerra, en termes que una casa que té habitualment 1,600 obrers, no'n disposa ara més que de 80.

Algunes cases tenien sucursals a Berlín, i el personal de les mateixes pogué tornar a França sense ser molestat pels alemanys.

Hi hà tallers cinematogràfics que per ser espaiosos, han sigut convertits en hospitals de sang.

El famós Max Linder és a ser soldat, no precisant-se en quin punt. Altres artistes coneguts del públic, també són a la guerra, i d'algún se sab que ja no tornarà més.

Als qui han anat a la guerra a impressionar pel·lícoles se'ls posen tota mena de dificultats. I després, el Govern francès s'incauta de les cintes.

Tampoc es produeixen pel·lícoles a Anglaterra, perque'ls productes reveladors són habitualment adquirits a Alemanya.

La producció italiana és limitadíssima. Apart de les pel·lícoles daneses i americanes que venen sense interrupció, a Barcelona es van projectant les d'altres punts que foren confeccionades abans de la guerra.

Per als repatriats

La Societat Protectora dels Animals i Plantes de Catalunya, acceptant l'oferiment del bibliotecari de la mateixa, el primer actor senyor Lecuona ha organitzat una funció a benefici dels repatriats, que tindrà lloc el dia 3 d'octubre, a la nit, a l'hostatge de l'Esquerra de l'Ensanxe, Aribau, 21, posant-se en escena l'obra «La mort civil».

Les localitats se despatxaràn a la Secretaría de la Protectora, Tallers, 81, principal.

Els paquets postals

La Cambra de Comerç i Navegació d'aquesta ciutat va expedir ahir el següent telegrama:

«Ilmo. Director general Aduanas.—Madrid.—Suplícole extienda a paquetes postales cualquiera procedencia condiciones otorgadas para los procedentes de Génova, por haber idénticos motivos.—Cabot, presidente accidental»

De Madrid

(PER TELEFON)

Noticies del ministeri d'Estat

Madrid, 23, 9'15 nit.

Les noticies facilitades avui pel ministeri d'Estat referents a la guerra són les següents:

Les de França indiquen que l'ala esquerra dels aliats segueix avençant, mentres que en el centre les forces alemanyes resisteixen. En els últims dies francesos han fet molts presoners i s'han apoderat de 20 automòbils destinats a l'abastiment, amb tot son personal i existencies.

Les noticies de Londres expressen la destrucció pels submarins alemanys de tres creuers britànics de 12,000 tonelades, en el Mar del Nort.

En aigües de la Xina un creuer alemany ha destruit un torpeder japonès.

Les tropes de Marina d'Australia han destruit una estació de telegrafia sense fils, que's suposa sigui la última del Pacífic, apoderant-se també de la residencia del governador alemany de la Nova Pomerania.

Els telegrames de Berlín que arriben a Londres afirmen que l'exèrcit rus es manté a la defensiva i que'ls moviments de combatents alemanys per Bèlgica i frontera de l'Est són incessants.

La premsa anglesa publica llargues protestes contra el bombardeig de la Catedral de Reims.

Les colonies angleses enviaràn socors no sols a Anglaterra sinó a Bèlgica.

L'exèrcit austriac, apoiat per varis còssos de l'exèrcit alemany, ha començat un combat amb els russos, ignorant-se els resultats.

Els dipòsits francs

L'exposició del R. D. creant el dipòsit franc a Càdiz diu aixís:

«Senyor:

La tan inesperada com greu crisi que ha modificat radicalment les grans potencies europees no sols ha pertorbat el tràfec mercantil entre les que sostenen la cruenta lluita sinó que afecta també d'una manera perjudicial a la marxa econòmica dels paisos que per fortuna ,poden permanèixer neutrals.

Les inquietuts de la navegació, la interrupció dels giros per les moratories, les dificultats que per als canvis entranyen el problema monetari i el de les subsistencies i el tancament d'importantíssims ports de consum, trànsit i dipòsit, pot dir-se que han mermat sobtadament en gran part al comerç en general les bentatges dels moderns avensos.

Sorprés el comerç mondial per tan enormes contrarietats, a tot arreu es pugna per a trobar els medis d'aminorar les pèrdues, armonitzant els esforços per a facilitar els giros, per a obrir camins a les operacions de crèdit i per a buscar possibilitats de realització de les transaccions mercantils. D'aquí que hagin sigut nombroses les excitacions que'l Govern ha rebut, tant del país com d'Amèrica, per a que sens dilació aúni totes les iniciatives, a fi de resoldre en lo possible tan importants problemes.

Amb la cooperació del Banc d'Espanya s'estàn vencent les dificultats dels giros i dels crèdits que s'estimen realitzables i per a favorir les operacions de trànsit i de dipòsit, el Govern es creu en el cas d'adoptar mides per a atreure i amparar el comerç de trànsit i de base segura al crèdit, per medi dels resguards dels dipòsits de mercaderies.

Els problemes del trànsit i dipòsit de mercaderies estrangeres estàn, per fortuna, estudiats amb el concurs de l'opinió publica i debatuts en el Parlament amb ocasió de les peticions de zones franques i de dipòsits francs que fa anys s'han formulat.

Les sol·licituts d'establiment de zones franques no han arribat a tenir estat parlamentari, però les de dipòsits francs s'han portat dues vegades a les Corts: una en 23 d'octubre de 1903 i altra en 13 de juny de 1911. Aquest darrer projecte ha sigut discutit i aprovat pel Congrés i informa favorablement per la comissió del Senat en 7 de desembre de 1912, quedant pendent de discussió el dictamen a l'acabament d'aquella legislatura.

Donats aquests antecedents, no és aventurat suposar que'l dictamen a que s'al·ludeix té l'aquiescencia de l'opinió pública i la conformitat del Parlament, manifestada pel vot del Congrés i pel favorable informe de la comissió del Senat, i en sa conseqüencia creu el Govern que amb la base de tals projectes i atenent als apremis de les circumstancies, pot autoritzar-se transitoriament, per via d'ensaig i a reserva de les ampliacions de lloc i forma que en son dia votin les Corts, el funcionament d'un dipòsit franc en el port de Cádiz, amb tant major motiu quant que l'autorització sols implica algunes modificacions del vigent règim del dipòsit comercial que des de fa molts anys funciona en dit port.

Se limita per ara l'autorització al port de Càdiz, perque a més d'haver sigut indicat per la Cambra de Comerç de l'Havana, hi hà allí locals apropiats que sense demora poden utilitzar-se i perque les entitats d'aquella localitat han formulat l'oferiment de constituir immediatament l'entitat explotadora del servei que hagi d'acceptar davant dels dipositants i davant l'Hisenda les reglamentaries responsabilitats.

Si aquest ensaig dóna els resultats que d'el s'esperen, el Govern seguirà estudiant el problema de les zones franques i ampararà les iniciatives d'altres ports que per les seves circumstancies reclamin aquestes facilitats per al desenrotllo del tràfec.

Encara que per haver-se ampliament dilucidat al presentar-se els citats projectes de llei, no és necessari enumerar ara les ventatges dels dipòsits francs, convé, no obstant, consignar, com justificació de la seva urgencia, que en aquests moments en que els dipòsits belgues i alemanys no poden, funcionar, són els més indicats per atraure la navegació als ports espanyols i per a oferir al comerç general un medi adequat de tenir les mercaderies en lloc segur, sense dispendis ni grans trabes fiscals, prop i a disposició del port de consum.

Lo que diu «La Epoca»

Madrid, 24, 12'30 matinada.

«La Epoca» examina les conclusions aprovades per la Cambra de Comerç de Valencia, semblant-li molt bé la major part d'elles.

A altres oposa alguns reparos; per exemple: a la petició de noves linies de vapors cap a Amèrica, diu:

Sería precís estudiar si el Govern espanyol deu crear les linies de navegació abans que els mercats, o si és més natural començar per determinar aquests.

Tampoc és molt pertinent sollicitar exempcions transitories d'impostos sobre tràfec, ports, etc., quan se demanen subsidis a l'Estat que han de costar-li diner.

I afegeix:

Per lo que's refereix a l'industria, les entitats de Valencia concreten la solució en una: Facilitació pel Banc de Espanya de medis adequats per a sostenment i desenrotllo de la producció.

Al·ludeixen amb això, sens dubte, an aquella necessitat d'enfortir i restablir el crèdit i l'acció benfactora a que tantes vegades ens hem referit nosaltres, però no pot bastar per això l'intervenció del Banc d'Espanya, ni es pot enunciar aqueix tema amb tanta sobrietat.

Convindria mol't que, aquells que són la vida econòmica mateixa del pàs, concretessin la forma práctica i realitzable, la manera com el Banc podria exercir aqueixa funció amb positiva eficacia per al bé públic.

Lo que diu «La Tribuna»

«La Tribuna» diu que en la visita que el senyor Dato feu al seunyor Maura es parlà de la dificultat d'obrir les Corts, per temor a que en elles sobrevingin complicacions que posin en perill la neutralitat i afegeix que el Govern està cercant una fórmula que permeti prescindir de l'autorització constitucional per a fer càbit l'any vinent el presupost de l'actual.

An aquest efecte està mirant si en la llei de comptabilitat s'hi troba algun precepte per a arreglar, sense les Corts, la situació econòmica.

El mateix periòdic, comentant el Decret sobre establiment d'un dipòsit franc al port de Cadiz, diu:

¿Per a què es demanen els dipòsits francs?

Senzillament, per a poder manipular i transformar primeres materies sense'l gravamen d'onerosos drets duaners, única forma de poder fabricar amb baratura i competir amb l'industria estrangera en els mercats exteriors.

Si la facultat de poder fabricar en l'interior de les zones o dipòsits francs es limita, o millor dit, no s'autoritza també per aquelles operacions i no altera essencialment la naturalesa dels gèneros, els dipòsits francs ja no tenen raó de ser.

Si no's poden transformar els filats en teixits, els blats en farina, etc., etc., ¿quina utilitat té la zona neutral? Cap. Perque l'exportació, que podría arribar a ser enorme en benefici de la navegació d'altura de les regions interessades quedarà reduída als productes semi-manufacturats i estarà mancada en absolut d'importancia.

Davant dels amplis horitzonts que poden obrir els dipòsits francs a Càdiz en relació amb el comerç d'Amèrica i a Barcelona per al del Mediterrani, ¿què oposen els elements interessats en que aquest ensaig fracaci? El fantasma del contrabàndol i res més. I ¿val això la pena de que'l Govern es deturi en la excel·lent via empresa?

La nostra opinió és clara: deu concedir-se el dipòsit franc a Càdiz i també a Barcelona, amb el menor número de restriccions. Les circumstancies ho exigeixen i els beneficis de semblant mida justifiquen la seva actuació.

L'empréstit alemany

A l'Embaixada d'Alemanya s'ha confirmat haver-se sotscrit per l'empréstit de guerra la enorme xifra de 4,200 milions de marcs.

L'empréstit aprovat pel Govern alemany és de 5,000 milions de marcs, dels quals s'emetien ara 1,500; per conseqüent, aquest empréstit parcial s'ha cubert tres vegades.

A la Borsa de Madrid

Continúa predominant el paper de fondos públics.

L'Interior 4 per 100 perd en partida un enter. Sols els Tabacs i Bancs, que guanyen tres i quatre punts, tenen diner abundant que sol·licita l'adquisició de ses accions, per a les que segueix la demanda a l'acabar l'hora oficial de Borsa. Els demés valos baixen en general.

Els francs en billets es fan particularment a 101 amb alça d'un enter, i en or amonedat, a 106. Les lliures, a 26, amb ganancia de 60 cèntims sobre la cotització darrera.

Des de Algeciras

Algeciras. — Comuniquen de Tanger que s'ha reunit allí el Sindicat de Subsistencies, presidit pel Baki-Bey, acordant fixar en 60 «hassani» el preu del kilo del pà.

També s'han fixat els preus d'altres articles.

Ha acordat aixís mateix la Junta incautar-se dels articles de primera necessitat que arribin a Tanger, oferint als seus amos el 10 per 100 del seu valor.

Per falta de paper han deixat de publicar-se a Tanger varis periòdics, entre ells «La Opinión».

Comuniquen de Gibraltar que el governador de dita plaça ha aixecat la prohibició d'exportar articles de primera necessitat amb destí a Espanya, excepte el sucre.

També, gracies a gestions del cònsul d'Espanya a Gibraltar, se permetrà l'embarc amb destí an aquella plaça de carbó vegetal.

Dits acords són favorables an aquesta població, esperant-se que també es permeti l'exportació de bestiar vacum.

Aquest matí han passat davant de Gibraltar tres grans trasatlàntics anglesos carregats de tropes territorials que procedeixen de Londres i van amb destí a Malta.

Escoltant als trasatlàntics, va una esquadreta de nombrosos caça-torpilleres.

Sublevació a bordo

Palma. — Al migdía d'avui ha ocorregut una sublevació de la tripulació a bord del vaixell alemany «Sangturum», que des de que comença la guerra se troba anclat en aquesta badía, on busca refugi.

La tripulació del vaixell se composa de súbdits anglesos i alemanys. Els primers es queixaven des de fa alguns dies de la mala alimentació, sense que fossin atesos.

Avui han protestat davant del capità, al que han amenaçat, sublevant-se després.

Pel telegraf de banderes s'ha avisat a la Comandancia de Marina, que ha enviat forces de marineria i carrabiners manades per un tinent de navili, reduint als anglesos a la obediencia.

També han estat a bordo els consuls anglès i alemany, acordant desembarcar als tripulants anglesos, quedant a disposició del consul dsel seu pais.

En efecte, han sigut desembarcats i conduits a la Comandancia de Marina, els súbditts anglesos, alguns dels quals presentaven ferides en el cap i mans.

Després han ingressat a la presó, d'acord amb el consul anglès.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen francès

Noticies oficials russes

París, 23, 2'30 tarde.—Petrograd.—Un comunicat de l'Estat Major del generalíssim rus diu que'l front del SO. de la fortalesa de Iaroslaw ha sucumbit davant de l'assalt de les tropes russes, les quals continúen la persecució de l'enemic. Al front del NO. no hi ha hagut cap canvi.

El Czar ha concedit al general Ivanoff la creu de l'ordre de Sant Alexandre Newsky, per mèrits de guerra.—Havas.

La situació a Serbia

París, 23, 12'35 tarde.—Nisch, 22.—Heu's-aquí la situació general el dia 21:

Als fronts de Ljonbovia-Zwornik-Losnitza i Mitrevitza-Chabatz es lliuraren el dia 21 combats encarnissats, amb resultats satisfactoris per als serbis.

Al front de Losnitza-Ratchà, durant la nit del 20 al 21 els serbis rebutjaren alguns atacs de l'enemic, al que causaren pèrdues importants.

Al front del Save, l'enemic intentà apoderar-se de la illa Podgaratz, les posicions de l'Est de Labrez i una altra posició prop de Belgrado, però fou rebutjat en tots aquests punts.

Al front del Danubi l'enemic intentà franquejar el riu, prop de Smederevo, amb l'aussili de canots, però els serbis s'apoderaren de tots els canots i anorrearen a l'enemic.—Havas.

La situació a França

París, 23, 4 tarde.—La nota oficiosa facilitada aquesta tarde diu lo següent:

Avencem a l'ala esquerra, a la vora dreta del riu Oise, regió de Lassigny, on s'han lliurat violents combats.

La situació no ha canviat a la vora esquerra de l'Oise i al Nort de l'Aisne.

Al centre, entre Reims i el Meuse, no s'ha produit cap modificació notable.

Els alemanys han intentat violents atacs al NE. de Verdun i en direcció a Soully i Dompierre, essent rebutjats.

Al Sud del Woevre els alemanys se sostenen en la línia de Richecourt, Seiseprey i Lirouville, sense poder avençar.

A la nostra dreta, Lorena i Vosgos, els alemanys han evaquat Nomeny i Arracourt i han manifestat poca activitat a la regió de Domovre.—Havas.

Contra Cattaro

París, 23, 6'5 tarde.—Burdeus.—En el Consell de ministres d'avui, el ministre de Marina, M. Augagneur, ha donat compte de que l'esquadra ha desembarcat a Antivari bateries d'artilleria de gros calibre, al mateix temps que un còs d'artillers.

Aquesta força, manada per un capità de fragata, està instal·lant a la muntanya de Lovoen, d'on procedirà al bombeig dels forts de la ciutat i fort de Cattaro.

M. Augagneur ha recordat que'ls forts de la entrada de les boques de Cattaro varen ser destruits fa alguns dies pel bombeig de la esquadra de l'almirall Boue de Lapeyrere.—Havas.

Indispensable als viatgers

ADOPTATS DE REIAL ORDRE

pels Ministeris de Guerra i Marina

Previ informe de la Junta Superior Facultativa de Sanitat

RECOMANATS

PER LA REIAL ACADEMIA DE MEDECINA

DESPRÉS D'ENSAJAR-LOS EN LA CLÍNICA

Han merescut la Creu de 2.ª classe del Mèrit Militar i la de 3.ª classe del Mèrit Naval

CUREN IMMEDIATAMENT com cap altre medicament empleat fins el dia tota classe d'indisposicions del tubu digestiu, vòmits i diarrées dels tisics, dels vells, dels nens, Cólera, Tifus, Disenteria, Vòmits de les embrassades i dels nens CATARROS I LLAGUES DE L'ESTOMAC Y PIROXIS AMB ERUPTES FÉTIDS

Demani's a tot arreu en les principals Farmacies

SALICILATS DE VIVAS PEREZ

Medicament de Families

Presa de Sarajevo

París, 23, 6'15 tarde.—«La Liberté» publica el següent telegrama:

Londres, 22.—Comuniquen de Roma a «The Star» que'ls serbis i montenegrins han ocupat la ciutat de Sarajevo, que ha sigut abandonada pels austriacs després de sofrir una gran derrota.—Havas.

Alemanys i belgues

París, 23, 9'10 nit.—Ostende, 22.—Aquesta tarde s'ha produit un viu tiroteig, prop d'Oudenarde, entre tropes alemanyes i guardies cívics belgues.

Els alemanys han tingut tres morts, dos ferits i cinc presoners.

Els belgues no han tingut cap baixa.—Havas.

Cap al Mar Negre

París, 23, 9'19 nit.—Odessa. — Els creuers «Goeben» i «Breslau» i alguns torpeders turcs han sortit del Bosfor amb direcció al Mar Negre.

Es diu que'ls oficials i marins dels dos creuers esmentats porten uniforme alemany.—Havas.

Sense novetat

París, 23, 11'48 nit. — La nota oficiosa facilitada a les onze d'aquesta nit diu que la situació no ha canviat.—Havas.

D'AQUESTA EDICIO

Varia

—Ha sortit cap a Mahó el canoner «Temerario».

—Per a Valencia ha sortit a les quatre el vapor «Ausias-March» amb 19 repatriats.

—Per Mahó ha sortit el correu «Isla de Menorca», amb efectes per a l'exèrcit i la marina de guerra.

De Madrid

(PER TELEFON)

Al Mar del Nort

Madrid, 24, 10 matí.

L'embaixada anglesa ha facilitat la següent nota:

Segons informe de l'almirallat, l'«Abougun», «Ogen» i «Gresa», creuers armats de tipu relativament antic i construits fa catorze anys, han sigut tirats a fons, en el Mar del Nort, per submarins.

S'ha salvat molta tripulació.

El cable anglès trencat

Bilbao.—El director del cable submarí ha donat compte al Govern de la ruptura del cable anglès.

Amb aquest motiu ha quedat interromput tot el servei de la guerra, que's feia des de Burdeus i Bilbao i d'aquí a Londres, inclòs les comunicacions oficials entre els Governs anglès i francès.

El servei es farà, fins que l'avería s'apanyi, pel cable de Vigo.

La roptura se troba a 5 milles de la costa.

Consell a Palau. - Lo que diu en Dato.

Madrid, 24, 2 tarde.

Al Palau s'hi ha celebrat Consell presidit pel Rei.

El senyor Dato, al fer la referencia d'aquest Consell, s'ha expressat aixís:

—He informat a S. M. de les noticies, impressions i judicis de la premsa estrangera sobre la marxa de la guerra, no tenint nosaltres noticies concretes, fòra de les que's publiquen en les capitals de les nacions bel·ligerants, respecte a la gran batalla de l'Aisne.

Aquestes batalles, segons diuen els tècnics, són d'agotament de municions, de energíes físiques i de contingents, i per això els Estats Majors dels exèrcits combatents tenen cura d'agombolar forces de refresc, municions i tota mena d'elements precisos per a decidir a favor seu el triomf.

He cridat l'atenció de S. M. sobre l'article de l'important periòdic francès «Le Temps», en el que tracta de la neutralitat observada per Rumanía, Italia i Espanya. En aquest article, referint-se a Espanya, s'afirmen les reiterades manifestacions de neutralitat del president del Consell de ministres i que fan esperar que la neutralitat d'Espanya serà mantinguda fins a la fi de la guerra, permetent això assegurar que són totalment inexactes els rumors recullits pels periòdics estrangers, segons els quals Espanya, a l'extrem, s'inclinaría pel costat d'Alemanya.

En lo qual — ha seguit dient el senyor Dato — l'important i respectable periòdic francès, s'ajusta a la exactitut, consignant quelcom que ja havía tingut jo el gust de comunicar a la premsa espanyola.

He parlat també davant del Rei, de que, a pesar de l'anormalitat de les circumstancies en l'ordre econòmic a Espanya, no sols s'abonaría el cupó del Deute exterior, com sempre, el primer de octubre vinent, a Berlin, Londres i París, sinó que, segons acord del Govern, els tenedors espanyols o estrangers que aixís ho prefereixin, podràn percebre l'import dels seus cupons a Madrid, a les oficines del Banc d'Espanya, cobrant-los en pessetes, naturalment, lliures de tot impost.

Com això pot favorir als estrangers que hagin tret els seus títuls de les capitals on són pagats en or, i a la vegada reben aquí íntegre l'import del capital sense el descompte del 5 per cent, considerem que això pot contribuir a mantenir el crèdit i el prestigi de nostres valors, ja que nostra Hisenda té unes garanties de solvencia ben notories, que són apreciades en l'interior i fòra de nostre país i tenen avui major relleu, per no estar nosaltres subjectes ni compromesos a gastos militars de mobilització, que tan costosos sacrificis representen per a les nacions bel·ligerants, i per aquelles que, sense pendre part en la guerra, s'han vist en la necessitat de mobilitzar les seves forces i posar en peu de guerra els seus contingents militars.

Després del Consell s'han quedat al Palau els ministres de Guerra i Marina per a despatxar amb el Rei, perque no pogueren fer-ho ahir, i el d'Estat per assistir a l'acte d'entrega de credencials del representant de Venezuela.

Ha dit el senyor Dato que quan arribi a Madrid l'exsoldà del Marroc, Muley Abd-el-Aziz, anirà a rebre'l a la estació el sub-secretari d'Estat, i li farà una visita, en l'hotel on posi, el marquès de Lema.

No's tributaràn honors oficials a Abd-el-Aziz perque no li corresponen.

També ha dit el senyor Dato que reb molts telegrames de felicitació de Càdiz, per l'establiment d'un dipòsit comercial en aquell port.

Aiximateix li telegrafien d'altres punts en igual sentit, expressant l'esperança de que, si l'assaig dóna bon resultat, el Govern estendrà la reforma a altres ports de l'Atlàntic i del Mediterrani.

De felicitacions al Govern pel manteniment de la neutralitat continuen també rebent-se'n profusament.

Com nota discordant d'aquestes manifestacions pacifistes, ha dit el senyor Dato que ha rebut avui un telegrama del senyor Giner de los Ríos i altres en el qual se li dóna compte de que reunits en fraternal banquet diputats, exdiputats i regidors amb el senyor Lerroux, se declararen pregoners i porta-estandars de les solucions proclamades pel quefe del partit radical.

Se tracta — ha afegit el president del Consell com comentari a aquest últim telegrama — d'un grupu petit que es col·loca enfront el pensar de la gran massa d'opinió espanyola, que està per la neutralitat, començant per Catalunya i per la propia Barcelona, com ho demostren els nombrosos telegrames que a diari es reben, que procedeixen de totes les classes socials.

Lo que diu el ministre d'Estat

Madrid, 24, 4'15 tarde.

El ministre d'Estat, al sortir de Palau, molt després que'ls seus companys de Gabinet, ha conversat uns moments amb els representants de la premsa.

S'ha lamentat de les injustificades censures que se li dirigeixen en el suposit equívoc de que abandona un instant sisquera l'assumpte dels espanyols a Liège, que és objecte d'una negociació.

A precs dels periodistes ha donat en gran sintesi noticies de la batalla de l'Aisne que acusen que'ls francesos en sa ala esquerra han près dos pobles, fet que's compensa amb el d'haver-ne ocupat altres dos les tropes alemanyes que mana el Kromprinz.

També ha dit que'ls anglesos han rebut amb molta sang freda la noticia d'haver tirat a fons, prop de la costa d'Holanda, tres creuers britànics pels submarins alemanys, succés que estava a les previsions de l'almirallat com a contingencia de l'acció naval alemanya.

Ha afegit el ministre que dels 2.000 homes que constituíen la tripulació dels tres creuers enfonzats se n'han salvat uns 700.

No recordava el ministre si en telegrames oficials o particulars havía llegit que algun dels submarins alemanys havía sigut tirat també a fons.

De l'acció de Russia i Serbia no hi hà noticies noves.

Visita

Don Pau Iglesias ha visitat al senyor Dato, en el ministeri de Gracia i Justicia, acompanyant a una comissió del Congrés de marbristes, per a parlar-li de diferents qüestions relacionades amb el treball i amb la carestía de les subsistencies.

Censures

«La Mañana» censura el missatge de felicitació que alguns diputats i personalitats de Catalunya han dirigit al general Jofre pel triomf dels aliats i diu que segurament els firmants d'aquest missatge haurien censurat als que haguessin dirigit una felicitació als alemanys després de son triomf a Charleroi.

informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen francès

L'acció aèria

París, 24, 6'29 matí.—El «New York Herald», en un despatx de Londres, diu que cinc aeroplans anglesos han conseguit incendiar un hangar de Zeppelins a Biekendorf.—Havas.

Russos i alemanys

París, 24, 6'30 matí.—«Le Matin» publica un telegrama de Petrograd dient que'ls alemanys que'l general Rennenkampf havía atret a Russia acaben de sofrir una derrota.

Els russos s'han apoderat de Soldan.

Els alemanys estàn evacuant la Prussia Oriental per a reforçar la línia de Kalisch-Thorn.—Havas.

Noticies oficials russes

París, 24, 6'45 matí.—Petrograd. (Oficial).—Els russos varen pendre per assalt, el 21, les fortificacions de Iaroslaw situades a la vora dreta del riu Save, apoderant-se de 20 canons, malgrat haver sigut volat el pont.

Seguidament es varen apoderar de la ciutat.

La cavallería russa persegueix les reraguardies austriaques que's retiren desmoralitzades.

El dia 19 els russos havíen ocupat Staremiasto, Przerors4 i Lanout i acaben d'ocupar Seniana.—Havas.

Russos i kurdes

París, 24, 11'15 matí. — Ournia, 23. — Al poble de Kuni s'ha lliurat un combat entre russos i kurdes.

Aquests, davant dels quals anava en Tamirdjango, han tingut 15 morts i 30 ferits. — Havas.

Efectes de les mines

París, 24, 11'30 matí. — Londres. — Comuniquen de Grimsby que la barca de pesca «Kimarok» ha topat amb una mina al mar del Nort.

La barca ha volat, morint 6 tripulants i essent recullits altres 3. —Havas.

Rumors desmentits

París, 24, 12'15 tarde. — Nisch. — La oficina oficial de la premsa desmenteix les noticies propalades des de Sofía, amb mala fè, anunciant que el còlera causa estragos en l'exèrcit serbi, que s'han produit insubordinacions en les tropes serbies i que els artillers destrueixen els canons. — Havas.

La festa de la Mercè

Amb solemnitats exclusivament religioses s'ha celebrat aquest any la festa de la Patrona de Barcelona.

En veritat el poble barceloní ha correspost a la crida que se li havía fet, omplint durant les solemnitats religioses d'avui el Santuari de la Verge de gom a gom, atapaides fins i tot les tribunes i dificultant la circulació pel carrer la gran gentada que ha hagut de quedar fòra del temple.

Ahir se cantà solemnement la Salve Regina.

Avui dematí, a les vuit, l'ecònom doctor Valls, ha celebrat l'Ofici matinal, cantant-se la Missa gregoriana «Fons Bonitatis».

Una gran gernació s'ha aproximat a l'altar del Santíssim a rebre la Comunió durant totes les misses que s'han celebrat, fins a l'Ofici solemne que ha començat a les deu.

An aquesta hora l'aspecte del Santuari oferia un bell cop de vista.

Lluíen les més riques gales ostentant l'imatge veneranda de la Verge les seves riques joies.

Com hem dit una enorme gentada tenia ocupat fins el més petit recó del temple, ocupant el presbiteri les autoritats.

Aquestes estaven presidides pel Vicari Capitular doctor Palmerola, que tenía prop d'ell el capità general senyor Villar, el comandant de Marina, el diputat senyor Ràfols en representació del senyor Prat de la Riba, el senyor Vidal en representació del governador civil, el president de l'Audiencia senyor Serantes i el catedràtic de l'Universitat doctor Fàbrega, que ostentava la representació del Rector.

En seients especials, assistien a l'acte el tinent d'alcalde senyor Grañé i els regidors regionalistes senyors Puig Alfonso i Busquets.

En el seu lloc de costum l'ecònom de la parroquia doctor Valls presidía la Junta d'obra. Donaven guardia d'honor alguns guardies municipals de gala.

Ha oficiat el Degà del Capítol de la Seu doctor Almera, assistit dels canonges doctors Baranera i Vilaseca.

La capella de música, notablement augmentada amb choristes de l'Orfeó Català i dirigida per l'eminent mestre Lluís Millet, ha cantat la gran Missa a sis veus, del Papa Marcel, de Palestrina, i un motet durant l'ofertori.

Ha ocupat la sagrada càtedra el canonge magistral d'Oviedo doctor don Leandre Sànchez, que ha pronunciat una eloqüent oració sobre el tema «Santa María prega ara per nosaltres».

El seu desenrotllo ha estat una glosa de les glories de la Verge, patrona de Barcelona, i de l'intenció per la qual s'aplicà la festivitat: pregar per la pau universal.

Acabada la missa s'han cantat els goigs de la Mare de Deu de la Mercè, mentres les autoritats besaven les mans a la Verge en el seu cambril.

La desfilada dels fidels ha estat brillantíssima, durant llarga estona.

Durant tot el dia el temple ha estat objecte d'un veritable jubileu a l'hora de començar la novena, en que'l poble ha tornat a omplir l'iglesia.

En quasibé tots els temples de la ciutat s'ha honorat a la patrona de la diòcesi, en especial en la Seu, i en les capelles dels religiosos i religioses mercedaris.

***

Malgrat no ésser avui dia festiu de precepte Barcelona ha observat admirablement la festa. Especialment durant la tarde el paro del treball ha estat quasibé complert, tancant-se despatxos i botigues.

L'animació no ha estat tant gran com en els darrers diumenges degut al temps variable i molestós que ha regnat tot el dia. Els teatres i altres llocs d'espectacle, no obstant, són destimoni de l'enorme gentada que s'ha divertit.

No ha desaparescut encara del tot la celebració de la festa major de la ciutat, que en diferents formes s'ha commemorat en societats i centres recreatius.

NOTICIES
DE BARCELONA

Tres minyons de 17 a 18 anys, veïns del Clot, que estaven excessivament alegres, s'entretenien cap a mitja nit apagant els fanals del carrer de Ribas.

Els vigilants trobaren la broma un xic censurable i agafant als enemics de la claror els portaren a la delegació.

- Vanos Cardús Portaferrissa, 10

Entre un minyó de 28 anys, mestre d'estudi, i un altre minyó de 22, ebanista, habitants tots dos en diferents pisos d'una mateixa casa del carrer d'Amalia, hi havía fondos ressentiments per insignificancies de veïnat.

Aquesta matinada s'han trobat casualment en dit carrer ha esclatat una disputa i l'ebanista ha donat tal bastonada al cap del pedagoc, que'l bastó s'ha romput.

El pacient que tenia una ferida regular a l'occipuci, ha sigut curat al dispensari del carrer del Roser i l'ebanista posat a disposició del jutjat municipal.

— DIABÈTICS: L'Aigua de **PRATS DEL REY**, declarada d'utilitat pública, és la **única** que cura radicalment. Venda en farmacies i dipòsits.

L'auto número 1.394 que corría a gran velocitat pel Paralelo, atropellà a Eduard Perpinyà, de 23 anys, moço de magatzem, qui anava en bicicleta.

Aquesta quedà feta malbé, però el Perpinyà no rebé, per sort, més que algunes rascades als genolls.

L'auto fou denunciat.

— DURANT l'embraç convé pendre l'«Aixarop Hipofosfits Salut».

A la confluencia del carrer de Trafalgar i del Saló de Sant Joan, han topat un tramvía de Sant Andreu i un carro.

El carreter, Vicens Fornés, de 37 anys, ha rebut una fonda ferida d'alguna importancia al cap, i el passatger Pere Godes, de 44 anys, algunes contusions de pronòstic reservat al costat esquerre.

Un i altre han sigut aussiliats al proper dispensari.

— Les malalties infeccioses són propagades per medi de transport. Ningú acceptarà una taça de casa un tísic i en canvi el sifón de nostra taula pot haver servit en la mateixa. El «Blitz Sifón» evita tot contagi que aquell pugui ocasionar. Indispensable per a totes les families que cuidin de la seva salut. Exposició i venda: Segalà, Rambla de les Flors, 4.

Anit se donà al Paranimf de l'Universitat la conferencia que anunciàrem a càrrec de l'oficial de telègrafs don Manuel Alvarez Castrillon.

La concorrencia era nombrosa, veient-se especialment individus del cos de telègrafs, enginyers militars, i moltes senyores i senyoretes.

Abans de la conferencia, el quefe de telègrafs senyor Margarit, pronuncià algunes paraules d'introducció sobre l'enaltiment del cos que a Barcelona ell presideix.

El conferenciant desenrotllà seguidament, amb absolut domini de la materia i acompanyant-los amb projeccions, els següents temes:

«Conceptes del corpúscul i del ion. —Propietats més notables dels ions.—Explicació de la pluja.—Determinació de la càrrega elèctrica d'un ion.—Diferents maneres de ionitzar un gas.—Estudi dels raigs catòdics i del fenòmen de Hertz considerant els corpúsculs i ions.—Fenòmens lluminosos deguts a la descàrrega elèctrica en els tubus.—Introducció de l'electró en la ciencia.—Analogía amb el corpúscul.—Constitució de l'àtom.—Constitució de la corrent en els conductors metàlics.—Naturalesa magnètica probable de la massa dels cossos.—Identificació de la materia amb l'electricitat».

A l'acabar la seva interessant conferencia, el senyor Alvarez fou justament aplaudit i felicitat.

CARNE LÍQUIDA del Dr. Valdés García de Montevideo — ES EL MEJOR — TÓNICO-RECONSTITUYENTE para ANEMIA, TISIS, CONVALECENCIAS etc.

La casa Sol i Benet, de Lleida, acaba de publicar, bellament imprès, un aplec d'hermoses composicions del poeta montanyenc nostre caríssim amic mossen Antoni Navarro.

El nou llibre de l'autor de «Pirinenques» el formen les composicions més selectes que'l seu autor ha anat publicant durant alguns anys en els periòdics lleidatans.

Són proses rimades—potser les més belles poesíes del poeta—que, amb el títol de «Recitacions», han anat apareixent durant alguns anys.

El llibre, que és dedicat al bisbe de Urgell i príncep sobirà de les Valls d'Andorra, porta un pròleg molt notable del mestre Morera i Galicia.

— Labavos, Waters, Banyeres, Models nous. — Preus reduits. Jaume Sauret. 7, Pelayo, 7.

S'ha presentat una denuncia al jutjat de guardia per falsificació de bitllets de la linia del Nort. L'assumpte ha passat al jutjat corresponent.

El jutjat de guardia ha instruit les primeres diligencies amb motiu de les lesions produides a Ramón Romeu, durant l'avalot d'anit a les Arenes.

Les classes nocturnes de l'Ateneu Obrer del districte segón s'inaugurarán el primer d'octubre pròxim. Les assignatures seràn les de Gramàtica Catalana i Castellana, Francès, Aritmètica, Geometría, Geografía general i particular de Catalunya, Història de Catalunya, Fisiología, Higiene i Economía social i Caligrafía.

Les inscripcions es faràn en la secretaría de la Secció d'Instrucció, de nou a onze de la vetlla, en el local social Mercaders, 38 i 40.

■ Vichy Català

Aigua mineral natural, digestiva i més econòmica que les seves similars.

El tinent d'alcalde del districte segon senyor Carcereny, ens ha enviat alguns bonos de carn, pà i arròs que, agraint-li, hem repartit entre algunes persones necessitades.

Demà, divendres, tindràn lloc a la «Schola Orpheonica» els exàmens de fi de curs de les classes gratuites de solfeig i teoría de la música (secció de senyoretes, homes i nois), que sosté dita entitat choral.

Ahir se verificaren les proves oficials dels nous cotxes imperials construits per la «Societat de Material per a Ferrocarrils i Construccions», al Poble Nou, per a la Societat Anònima «Els Tramvíes de Barcelona».

A les proves hi assistiren els facultatius municipals, que trobaren els cotxes en perfecta disposició per al servei públic, i gran nombre de curiosos.

Els nous tramvíes reuneixen tots els avenços moderns i són d'una gran comoditat per als viatgers, car a l'interior, essent major la capacitat que la dels cotxes avui en ús, s'hi han instal·lat sols 28 seients, 4 menys que en els actuals cotxes. Dits seients són de roten, reversibles.

A l'imperial hi hà 38 seients.

El servei de ventilació és automàtic; al tancar-se una finestreta queda obert el ventilador corresponent.

Aquest model és el més perfecte dels usats fins ara.

Tant per part dels facultatius municipals, com per la del públic que presencià les proves, se feren comentaris molt falaguers per a la citada empresa dels tramvíes.

Des de demà, queda oberta a la Secretaría de l'Ateneu Obrer de Barcelona, Tallers 22, la matrícula per a les classes de Teneduría, Francès, Anglès i Alemany, que començaràn el dia primer del proper octubre.

La Junta de dit Ateneu, desitjosa de donar a l'ensenyança de llengües vives l'impuls que requereixen, ha confiat dites classes als professors senyors Michel i Miquel, els quals ensenyaràn dites assignatures per mètodes moderns i pràctics, essent l'Otto Sauer, combinat amb el Condor, l'escullit per l'Anglesa i l'Alemanya.

Un agent de la Tabacalera feu ahir un registre a un pis del carrer de Montserrat i decomisà 142 paquets de picadura «Santocildes».

Els socis de la secció de Festes i Sports de l'Ateneu Autonomista del districte sisè, efectuaren el diumenge passat una excursió a la masía coneguda per «Casa Batista», del terme de Barbarà del Vallès, tornant molt satisfets a migdia tots els que hi concorregueren que foren en gran nombre.

Dita secció celebrarà diumenge vinent, a dos quarts de deu de la vetlla, en son hostatge social, Muntaner, 6, un lluït ball a càrrec del Quintet «Els Rossinyols».

Continúa oberta la matrícula a la classe de Geografía Econòmica que donarà la Societat de Geografía Comercial de Barcelona, a càrrec del professor don Rossend Serra i Pagès, el curs de la qual s'inaugurarà el dia 2 de octubre, tenint lloc les classes en dies alterns de dos quarts de deu a dos quarts d'onze de la nit.

En la reunió que han celebrat darrerament en el Foment del Treball Nacional els fabricants de joguines que tenen les seves installacions en l'Exposició, s'acordà obsequiar el dia 26 del corrent, amb un sopar íntim al «Lyon d'Or» a don Lluís Agustí, de la comissió organitzadora de dita Exposició, i a don Marcel Graell, secretari de la mateixa, qui representarà, ademés, en dit acte, al personal d'Oficines del Foment, al que tant tenen d'agrair els expositors.

Ahir entraren al port els vapors «Isla de Menorca», de Mahó; «Degundo», de Gijón; «Felisa», de Gijón», i «Ausias March», de Valencia.

La obertura de curs d'idioma francès de l'Aliança Francesa, per a l'exercici de 1914-1915, tindrà lloc els dies i hores que a continuació s'expressen:

Barcelona, a l'Universitat, per a senyoretes, el 2 d'octubre, a les set de la nit; per a homes, el 12 d'octubre, a les nou de la nit.

Gracia, Esmeralda, 27 i 29 (Auditorium), per a senyoretes, el 2 d'octubre, a les set de la nit; carrer de Sant Pere Màrtir, 1 Escola Municipal, per a homes, el 2 d'octubre, a les nou de la nit.

Badalona, Centre Politècnic, carrer de Sant Pere, per a senyoretes i homes, el 3 d'octubre, a les vuit de la nit.

Els alumnes podràn matricular-se abans de l'obertura de curs al domicili social de l'Aliança Francesa (Círcol Francès), Rambla del Centre, 30, primer, primera, tots els dies, a partir d'aquesta data, de deu a una del matí i de cinc a vuit de la tarde.

SANS. — La distingida societat Círcol de Sans, que posseeix un dels més espaiosos i bonics teatres de la nostra ciutat, que ofereix la més artística varietat d'espectacles dignes de la concorrencia que omple sempre aquella sala, en art dramàtic català, en òpera i en sarsuela, sempre executats pels més notables artistes de Barcelona, s'havía proposat, durant la festa major de 1913, que hi donés un concert l'Orfeó Català, la entitat eminent que assumeix la més alta representació de l'art musical choral.

La vaga de l'art textil va destorbar-ho, però els nostres amics del Círcol de Sans, no per això van desistir del propòsit i ara ho portaràn a la realitat diumenge vinent, dia 27 de l'actual, a la nit.

La noticia s'ha rebut amb joia en aquella barriada i és natural que la festa resulti un grandiós aconteixement no sols musicalment, sinó que també per la grandiosa concorrencia que, no sols de Sans, sinó també de tot Barcelona, hi assistirà.

DE FORA

—La Garriga. — El diumenge a la tarde, amb un temps esplèndid, es va celebrar la tan simpàtica festa sportiva, en la qual prenen part la major part de les senyoretes i joves de la colonia estiuenca, resultant la festa esmentada cada any més brillant.

Va correspondre a la primera part un interessant partit de lawn-tennis entre les senyoretes María Angelón i Angela Fontrodona, guanyant la primera el premi ofert per la comissió i essent molt aplaudides ambdúes per les boniques pilotes que's canviaren.

Després vingué el «carroussel» de bicicletes, que resultà un bonic espectacle. Seguiren després les curses d'obstacles, el premi per a les quals fou ofert per don Antoni Balcells, essent concedit a don Francesc Pérez, i la de lentitut, amb dos premis oferts per don Manuel J. Raspall, consistents en una medalla d'or que fou guanyada per don Francesc Pérez, i altra medalla pel nen Fradera. En la cursa del «salt de granota», guanyaren els premis els nens Brazis i Mora.

El campió dels jocs gimnàstics, salts d'altura, etc., va ser don Joan Moliné, el qual fou aplaudidíssim, guanyant dues artístiques medalles ofertes per la comissió.

En el «Animal competition» les senyoretes Teresa Estany i María Fontrodona, guanyaren els preciosos vanos oferts per don Joan de Nadal.

Després de celebrada la festa amb extraordinaria concorrencia, se traslladaren les belles senyoretes de la presidencia al Balneari Blancafort, on se'ls va servir un xampany d'honor, brindant tots els joves per l'èxit de al festa i especialment don Cast Oliver, que en breus paraules, després de felicitar a tots per la esplendidesa de la festa, va manifestar el desig de que l'any vinent revesteixi major importancia.

Amenitzà la festa la reputada banda del batalló Caçadors de Alfonso XII.

— ¡Fòra nois raquítics!

L'aixarop de fosfat de cals gelatinós

Casadesûs

és el millor reconstituient; 2'50 pessetes en farmacies i Arc del Teatre, número 21, doctor Cuixart.

— HULES PLUMEROS LINOLEUMS
Impermeables per a llits
J. RIBERA. Portaferrissa, 25 (devant c. Pi)

Govern civil

El senyor Gullón

Procedent de Madrid ha arribat amb l'exprès d'aquest matí don Pius Gullón.

Els toros

Aquest matí el governador ha estat a la plaça El Sport per a examinar els toros que tenien de torejar-se aquesta tarde.

Fet l'exàmen el senyor Andrade ha autorisat la correguda.

Reservistes francesos

Han marxat a França un aplec de reservistes francesos arribats del Nort Amèrica, abans d'ahir, amb el vapor Montserrat.

Pels repatriats

El governador ha sigut invitat a la funció que's farà, a benefici dels repatriats, demà, divendres, a l'Alcàzar Espanyol.

Aquell «eco»

El governador, referint-se a una frase que li atribueix un ecoista d'un diari local ha manifestat que mai ha tingut intenció d'inferir una ofensa a Barcelona.

Els elogis que té fets d'aquesta capital, la manera amb que ha ponderat els seus actes de civisme, són més eloqüents que lo que pugui dir un solt d'un periòdic.

Festa intima

Avui ha cumplert 93 anys don Marian Die i Pesceto, pare del secretari d'aquest Govern civil, don Josep Die i Mas.

Amb aquest motiu la familia Die ha sigut molt visitada.

A migdia han cumplimentat al pare del secretari el governador i els periodistes que fan informació en aquell centre oficial originant-se amb aquest motiu una bella i agradable festa intima.

La festa de la Mercè

Amb motiu d'ésser avui la festa de la Verge de la Mercè al Govern civil no hi ha hagut despatx en les oficines.

Tampoc ha estat al seu despatx el senyor Andrade.

Aquest ha delegat al senyor Vidal per a que'l representés a les festes que s'han celebrat al Santuari de la Mercè.

Al palau del Govern ha onejat la bandera espanyola.

Diputació

— L'Asil de Sant Josep, de Manresa, ha sol·licitat de la Diputació una subvenció per al seu sosteniment.

— Comissió Provincial.

La Comissió Provincial ha despatxat els següents assumptes de la secció de Hisenda:

Reclamació d'antecedents en el recurs d'alçada interposat per don Josep Planas i Famadas contra varis acords de l'Ajuntament de Caldes de Montbuy desestimant les reclamacions del recurrent contra la seva inclusió en el repartiment general d'utilitats format per dit municipi per a l'any actual.

Reclamació d'antecedents sobre el recurs interposat per don Joan Amills Noguera contra un acord de l'Ajuntament de Gisclareny relatiu al pagament de descuberts per aprofitaments forestals i procediment d'apremi contra el recurrent per a l'efectivitat dels mateixos.

Informe en l'expedient d'arbitris extraordinaris promogut pel municipi de Monistrol de Montserrat per a l'any 1924.

Informe sobre d'una reclamació de don Jaume Prunés contra l'exacció pel municipi de Barcelona, de l'arbitri sobre vins en forma de patents.

Informe d'un recurs interposat per don Joan Perearnau contr al'acord de la Junta repartidora de Vallcebre, desestimint la seva petició de que s'anul·lés el repartiment d'arbitris extraordinaris d'aquella localitat per a 1914.

ULTIMA HORA

EDICIO DEL VESPRE: 2.on TIRATGE

Un carro ha atropellat aquesta tarde, al carrer de l'Hospital, a Joaquima Torrents, de 60 anys, la qual ha resultat amb el bras esquerre greument fracturat.

El carreter ha sigut detingut per un urbà.

Demà, diverdres, es celebrarà en el Saturno Parc un gran festival a benefici de les taquilleres, prenent part en ell alguns números de varietés que s'han prestat an això.

El preu d'entrada serà l'ordinari, o sía 10 cèntims.

Teatre Soriano. — Demà, divendres, a petició de nombrós públic tindrà lloc la reprise de la sarsuela de don Angel Guimerà i del mestre Morera «La Baldirona», que amb tant èxit fou estrenada per aquesta companyia.

Demà passat, dissapte, estrena de escenes noves i final nou de la revista «Quand l'amour meurt» (quan l'amor mor) del senyor Montero.

(PER TELEFON)

El president del Senat

Madrid, 24, 4'15 tarde.

Demà, a les vuit del matí, tornarà a Madrid el president del Senat, general Azcárraga.

Denuncia

Ha sigut denunciat «España Nueva».

Notes del Palau

Ha jurat el càrrec de gentil-home de Cambra del Rei el governador de Balears, don Ignasi Martínez Campos.

—Ha presentat ses credencials al Rei amb el cerimonial de costum el nou ministre de Venezuela don Josep Ignasi de Càrdenas.

Han concorregut a l'acte el ministre d'Estat, els marquesos de la Torrecilla i Viana, el general Ríos, el coronel Francés i l'oficial major d'alabarders, senyor Perelló.

Dit diplomàtic ha pronunciat frases d'afecte a Espanya i a la familia reial, sense donar-li tò de veritable discurs.

Desitja el senyor Càrdenas que uneixin a Espanya i Venezuela comunicacions marítimes directes i a l'efecte ha tingut algunes conferencies amb la Trasatlàntica per a que sos vaixells facin escala en ports venezolans.

—Encara no s'ha fixat el dia en que presentarà ses credencials al Rei el nou ministre del Brasil, senyor Da Cunha.

Es aquest un distingit diplomàtic que ha representat al seu país al Vaticà i a Lisboa.

Firma de Marina

Concedint la gran creu del Mèrit Naval amb distintiu blanc, a don Joan Sànchez González, inspector del cós de Sanitat de l'Armada en situació de reserva.

Conferint el mando del canoner «Laya» al capità de fragata marquès de Magaz.

Idem de la provicia marítima de Pontevedra al capità de corbeta don Francisco Gaztambide Delgado.

Ascendint a maquinista de primera classe a don Grau Rego.

Firma de guerra

Madrid, 24, 5'15 tarde.

Disposant cessi l'interventor de la 4.ª regió don Lluís Sànchez Rodriguez. Nomenant per a substituir-lo a don Llucià Navarro.

Destinant als coronels de cavallería don Lluís Díaz i don Agustí Quinto a l'octau dipòsit de reserva.

Nomenant comandant principal d'enginyers de la 8.ª regió al coronel don Lluís Durango Barrera.

Nomenant interventor militar de la 5.ª regió a don Dari Puente.

Destinant els coronels d'infantería don Josep Emperador i don Ricard García Longoria al mando de les zones de Osca i Pontevedra, i al tinent coronel don Estanislau Gómez al mando del batalló de caçadors de Gomera de Hierro.

Concedint creus roges pensionades al coronel Vives, al tinent coronel García Campos i a altres oficials, entre ells l'Infant don Alfons d'Orleans, i altres creus sense paga.

Del Marroc

El viatge de Abd-El-Aziz

Madrid, 24, 5'15 tarde.

Tànger.—Aquest matí ha sortit de Tànger cap a França l'ex-soldà del Marroc Abd-el-Aziz.

Aquest viatge sembla que està relacionat amb les proposicions fetes a l'ex-soldà pels quefes de les tribus els quals volíen nomenar-lo príncep de la zona internacional de Tànger, honor que ha declinat Abd-el-Aziz, qui ha manifestat que sols desitja viure tranquil i modestament.

L'ex-soldà se trasllada a Burdeus per a tallar aixís d'arrel els plans dels rebels.

Probablement se detindrà a Madrid alguns díes a son retorn de la capital francesa.

Ha manifestat als seus íntims que aprofitarà son pas per les dues capitals per assegurar als dos Governs son propòsit inquebrantable de mantenir-se allunyat de tota combinació política.

S'assegura que'ls rebels, considerant-se impotents per a la lluita, han decidit entaular negociacions amb les autoritats militars espanyoles.

De Societat

De retorn de ses diferentes excursions per Catalunya són en les seves possessions de Serdanyola la familia Mas i Calafell i la de nostre amic don Josep Sala Bonfill.

Assamblea Social Agraria a Tàrrega

Tingué lloc durant els dies 20 i 21 del corrent mes, a la ciutat de Tàrrega, una importantíssima assamblea, convocada pel Sindicat Agrícola de la mateixa ciutat i presidida per l'Il·lustríssim senyor Bisbe de Solsona, doctor Vidal i Barraquer.

Entre altres actes que tingueren lloc, revestiren extraordinaria importancia les conferencies socials que's donaren al Patronat de Sant Jordi el diumenge, dia 20, al matí, el miting agrari que se celebrà el mateix diumenge a la tarde; la conferencia especialment dedicada als sacerdots de l'arxiprestat, pel reverent P. Palau, S. J., director de l'Acció Social Popular, i la visita col·lectiva al Sindicat Agrícola del veí poble de Verdú.

De les conferencies socials n'estigueren encarregats el distingit advocat de Barcelona nostre estimat amic en Lluis Jover i Nunde i don Leopold Negre, els quals disertaren, respectivament, sobre els temes: «Fins econòmics dels sindicats agrícoles» i «L'acció de l'Estat respecte l'associació agraria», essent molt aplaudits pels nombrosos pagesos que omplien completament el saló del Patronat de Sant Jordi.

A la tarde se celebrà el miting, presidit pel senyor bisbe, al qual acompanyaven en la presidencia el primer tinent alcalde don Ramón Tarias, en representació de l'alcalde, el senyor arxiprest Rvnt Antoni Cabot, el jutge municipal don Joan B. Nicolau, don Antoni Veciana i don Agustí de Aguilar, president i secretari, respectivament, de la Cambra de Comerç i Industria de Tàrrega; Rvnt. P. Gabriel Palau, S. J., director de l'A. S. P.; don Joan Gomez, president de l'Associació Patronal; don Josep Huguet, president del Patronat de Sant Pere Claver, de Verdú; els senyors Pont, Ros i Riera, en representació del Sindicat Agrícola, i el senyor Guixà, de la Caixa Rural de dit poble de Verdú; don Josep M.a Sagarra, president del Sindicat de Tàrrega; don Santiago Sala, president del Patronat de Sant Jordi, i don Antoni Novell, president de la Congregació de la Mare de Deu de Tàrrega.

Hi havía, ademés, comissions de les poblacions veines, Cervera, Bellpuig, Anglasola, Preixana, etc.; de les ordres religioses PP. Cistercienses, Escoles Pies amb llur Rector el Rnt. P. Blai Badía, Caputxins, Mercedaris, delegacions de moltes altres societats com el Círcol Tradicionalista de Tàrrega, Sindicat Agrícola de Sant Martí de Maldà, etc.

La premsa local estava representada per nostres amics en Valeri Serra de «El Pla d'Urgell» i els senyors Novell, Secanell, Niubò i Maymó de la Redacció de «La Signou».

Començat l'acte, el secretari del Sindicat Agrícola don Pau Oliver i Balcells cedí la paraula al president senyor Segarra, qui en eloqüentíssimes paraules presentà als oradors senyors Negre, Casas, Muller, Jover i Rnt. P. Palau.

Tots els oradors pronunciaren entusiastics discursos, explicant al nombrós auditori, format principalment de pagesos (propietaris, terratinents i jornalers), les ventatges de l'associació, els fins dels sindicats i caixes rurals, la necessitat de fomentar la instrucció agrícola i el crèdit entre'ls treballadors de la terra, les diferentes institucions econòmiques que poden establir-se en el sí dels sindicats com mutualitats, cooperatives de consum i de producció, segurs, etc.

L'extensió d'aquesta correspondencia ens impideix extractar els discursos brillantíssims i essencialment pràctics que el públic, altament interessat, va subratllar amb continues mostres d'aprovació, aplaudiments i ovacions entusiastes.

Resumí l'acte amb sentidíssimes paraules el Bisbe de Solsona, doctor Vidal i Barraquer, aprovant-se tot seguit les següents conclusions:

Primera. Afirmar la necessitat d'organitzar corporativament les classes agraries, constituint en tots els pobles de la comarca sindicats i caixes rurals.

Segona. Estrènyer les relacions entre els sindicats ja constituits, facilitant-se les tasques i operacions comuns, enrobustint la Federació comarcal.

Tercera. Fer campanya intensa per a conseguir que l'Estat faciliti les operacions de crèdit dels organismes esmentats, ja sigui per medi del Banc de l'Estat, ja creant un organisme bancari destinat especialment an això.

Quarta. Fer, ensems, gestions perquè l'organisme en creació «Caixa de Crèdit Comunal», de la Mancomunitat de Catalunya, es valgui, per a les operacions de crèdit agrari, dels sindicats i caixes rurals, estimulant així el desenrotllo i vida d'aquestes institucions i conseguint una organització perfecta del crèdit rural.

Acabat el miting, el senyor Bisbe de Solsona i els oradors foren obsequiats amb un esplèndid lunch en el saló del «Patronat de Sant Jordi».

Al vespre es projectaren en honor dels oradors, al cine de la «Lliga Catalanista de l'Urgell i la Sagarra», varies pel·licoles referents a les darreres festes de Tàrrega.

El dilluns, en el Col·legi de les Escoles Pies, presidida pel senyor Bisbe i el Rnt. P. Blai Badía, Rector de la casa, tingué lloc la conferencia especialment dedicada als sacerdots, a càrrec del Rnt. P. Gabriel Palau, S. J., assistint-hi un centenar d'aquells, que sortiren molt complascuts de les lliçons del conegut apòstol de l'acció social.

A migdía els oradors anaren a dinar a Verdú, essent molt obsequiats pels socis del Sindicat Agrícola i Caixa rural de aquell poble, acabant així l'importantíssima assamblea de la que se n'esperen grans fruits per a l'organització de les classes agraries.—El corresponsal.

Tàrrega, 22 de septembre de 1914.

De Torelló

Brillantíssim resultà l'Aplec que desde l'any 1429, venim celebrant els torellonencs en el pintoresc i bellíssim Santuari de la Verge de Rocaprebera, el tercer diumenge de setembre.

Donada la greu crisi que àtrevessem, se temía també pel desluiment de dita festa — que no dubtem en calificar de la més hermosa que celebra nostra vila — emprò una volta més ha donat aquest poble una prova palesa de son amor i veneració a sa co-patrona; fent que resultés lluida, si cab, més que en anys anteriors.

Veritat que's deu en gran part als administradors senyors Vinyals, Reig i Francàs, puix que a copia d'un treball constant i un zel digne de tota lloança, lograren que fós una festa digna per tots conceptes.

A la vigilia s'estrenaren unes Completes, compostes exprofés per nostre amic el jove organista Mossèn Lluis Brugaroles, les quals l'acrediten d'excel·lent compositor i profunde coneixedor de la música pol·lifònica.

Li enviem des d'aquí nostra felicitació, pregant-li ens obsequfi més sovint, amb obres tan belles de la seva cullita.

L'orquestra «La Protectora Torellonenca», encarregada de la part musical de tots els actes de la festa, se'ls prengué amb interès, i no cal dir que contribuí al bon èxit de les mateixes.

La dita cobla, per passant d'Ofici del primer dia, èxecutà una inspirada marxa, escrita pel seu director don Ramón Reinés, el qui la dedicà al novell «Esbart Nacionalista», en el dia de sa inauguració.

Cantaren la bril·lant Missa del mestre Goicoechea, i a l'endemà, la imposant de «Requiem», den Perosi, que foren, com les Completes, celebrades per tots els amants de la bella música.

Feu els sermons el reverent Viladevall, vis-secretari del senyor Bisbe de Vich, èssent molt de l'agrado de tota la concorrencia.

A les tardes i vetlles hi hagué sardanes i altres diversions, per a contribuir a l'espandiment dels nombrosíssims forasters que vingueren a honrar-nos amb sa presencia.

A la tarde del dilluns foren moltes les families que en les planes del voltant del Santuari, anaren, seguint tradicional costum, a fer berenades, donant un bell aspecte an aquelles alegres encontrades, i quan ja començava a amagar-se la claror del dia, en mig de la més sana alegría se dirigiren tots al Santuari, a donar bell comiat a la Verge, cantant-li tres Ave-Maries i els Goigs fent vots per a que en aital diada, poguem tornar tots lliures de tot prejudici, a saludar-la novament durant anys i anys.

Volem des d'aquí mostrar nostra admiració vers els dignes capellans del Santuari, mossens Ignasi i Martí Font, els quals se desvetllen per la conservació i embelliment del mateix.

Totes les societats de la població se lluiren també en sos respectius actes, contribuint poderosament a celebrar amb esplendor la gaia festa de Rocaprebera.

Per molts anys. — T.

Torelló, 22 de setembre de 1914.

Municipi

Demà es reunirán amb l'alcalde accidental els representants de les fraccions polítiques per a parlar dels treballs públics que hi hà per fer i de la conveniencia de convocar les comissions de Foment i Ensaixe per a que tractin d'aquest particular i prenguin acords pràctics.

L'alcalde accidental revistarà diumenge el cós de la guardia municipal.

Els regidors han sigut invitats a presenciar la revista.

Ha sigut convocada per al divendres la Ponencia de la Comissió Consistorial de neteja encarregada d'estudiar lo referent als preus i duració del contracte per a que'l dilluns pugui portar les resolucions que cregui pertinents a la reunió que celebrarà dita comissió en plè i així poder elevar tot seguit dictamen al Consistori.

A l'Escola Municipal de Cecs, Sordmuts i Anormals (Passeig de Sant Joan, núm. 81), continúa oberta la matrícula per a les tres especialitats, essent completament gratuita.

Per estar malalt i haver de fer llit a causa d'inflamació d'una angina, no li és possible al tinent alcalde senyor Vallet assistir a les solemnes festes de la iglesia de la Mercè.

La comissió de Foment ha acordat: Aprovar, mitjançant el cànon que senyali la comissió d'Hisenda, l'autorització sol·licitada per a fixar en la via pública cartelleres per anunci d'espectacles.

Traslladar al tinent alcalde del districte l'instancia de la comissió de festes de la Plaça del Nort en la que's sol·licita permís per adornar-la amb motiu de la festa major.

Enterar-se de la designació a favor de l'advocat don Pius Fatjó per a formar part del tribunal d'oposició a una plaça d'oficial segón, acordant que's procedeixi a la constitució de dit tribunal.

Es dóna compte d'haver-se reincautat de l'edifici i anexos del tir de coloms de la Secció Marítima i acordantse recomanar a l'Alcaldía la deguda vigilancia en aquell lloc per a evitar depredacions i designar als senyors Vega i Busquets per a que informin el destí que pugui donar-se a la edificació allí construida.

El senyor Busquets feu una moció demanant que's traslladi a lloc convenient el llatzaret instal·lat actualment a la Secció Marítima i es facin allí les necessaries obres d'urbanització i ornat per a que pugui dignament omplir l'objecte per a que fou creada dita Secció.

Resultes de la guerra.

L'Ajuntament adjudicà a un industrial el suministre de 2.000 litres de benzina per als autos del cós de bombers.

L'industrial, que acceptà, ha manifestat darrerament que no pot cumplir el compromís per manca d'existencies a la plaça.

La comissió de Foment ha acordat deixar sense efecte l'adjudicació i posar a disposició del quefe del còs de bombers 2.000 pessetes per a que adquireixi benzina com bonament pugui.

Per a facilitar l'apertura del Passeig de Sant Joan fins a la Travessera, serà adquirida per 40.000 pessetes la finca de donya María Selvas, situada al carrer de Sant Isidro, 22.

La comissió d'Ensanxe ha acordat que en els llocs on hi hagi parades de cotxes siguin empedrats de nou, es posi entre pedra i pedra una barreja de ciment i quitrà, i s'enquitrani tota la extensió del tros empedrat de nou,

En virtut de queixes del veinat i de denuncies dels funcionaris municipals, s'ha acordat prevenir a l'amo del establiment del carrer de la Cendra, número 5, que si no aixeca la xemeneia de la caldera, se li imposarà un'altra multa de 50 pessetes i es passarà als tribunals l'oportuna denuncia per desobediencia reiterada.

Una nova calamitat al camp

El flagell dels senglars

L'aparició de singlars que s'anuncià, ara fa poc més de tres anys, com una novetat curiosa en el país, i que fins alguns caçadors desvagats saludaren amb fruició com a medi d'esbarjo, avui, en certs llocs al menys, constitueix una veritable calamitat pública.

Una d'aquestes encontrades és la de la Garrotxa que va compresa entre'ls pobles de Sant Miquel de Campmajor, Briolf, Torn, Miana, Cellen i segurament altres que desconeixerem, car l'invasió és molt extensa i a l'ensems intensa.

D'allà on ens arriben les noticies, que és del veinat del Castell de la Roca, perteneixent a Sant Miquel de Campmajor i Briolf, se'ns diu que'ls veíns estàn sobre les armes durant la nit, com a únic medi de defensar llurs camps d'aquests lladregots nocturns i si no llurar-se'n del tot, al menys disminuir llurs danys.

Però es veu que la cosa no pot pas continuar així, doncs la plaga va en creixent aument, citant-se casos d'haver-los vist en colles 5, 10, 14 i més senglars, motiu pel qual els pagesos de més representació creuen haver arribat el cas de preocupar-se'n seriosament, i tracten de constituir-se en «Lliga defensora» per a posar en joc aquells medis que considerin únics conduents a l'extermini dels senglars, que són abans que tot, «fer possible la seva cacera», ja que avui no ho és, a causa de lo molt espessos de barders i mates que són alguns boscos, convertits, mercès a la deixadesa o a lo que sigui, dels seus amos, en veritables manigües, que ofereixen agradosa i segura estada an aquests nous lladres de selva.

MES TELEGRAMES
I TELEFONEMES
DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

Defunció

Madrid, 23, 9'15 nit.

El cònsul general d'Espanya a Portugal participa al ministeri d'Estat la defunció de donya Josepa Viladomiu i Ros, de 59 anys, natural de Barcelona.

Denuncies

«España Nueva» d'anit i d'aquesta nit ha sigut denunciada.

Del Ferrol

S'han ausentat les significades personalitats que vingueren amb motiu de la botadura del «Jaime I».

Els infants entregaren abans de sortir 1,000 pessetes per als pobres, 150 per a l'Asil de vells i 100 a la rondalla «Airiños da mia terra», que obsequià als infants amb una serenada.

Amb motiu de la sortida del «Jaime I», no queden treballs en els astillers. Els 1,500 obrers destinats a ells temen ser despedits aviat, si a l'obrirse les Corts no s'acorda fer la segona esquadra.

El cuiraçat «Alfonso XIII» ha canviat el fondejader, anclant davant de la escullera, dintre de la dàrsena de l'Arsenal, quedant lliure el moll d'Armaments on estava, a fí de que els remolcadors condueixin demà an ell al cuiraçat «Jaime I», a quines obres se va a donar gran activitat.

El duc del «Infantado ha donat una brillant festa en honor dels aristòcrates que vingueren per a assistir a la botadura del «Jaime I».

Demà serà jutjat en consell de guerra per menyspreu a la bandera el soldat del regiment de Zamora Antoni López.

Presidirà el coronel don Miquel Castro.

Hi hà interès vivíssim per conèixer la sentencia.

Expedients aprovats

Madrid, 24, 12'30 matinada.

En el Consell d'aquesta tarde, s'han aprovat els següents expedients:

De Foment. — Proposant s'autoritzi la execució de les obres de l'endeagment del Najerillo pel sistrtema d'administració i pel seu presupost de 132.881 pessetes.

De Guerra. — Proposant l'expropiació forçosa de la finca Villa Lola i d'altra co'indant, a Vigo, per a la construcció d'un Hospital militar.

De Gracia i Justicia. — Indults de Baltasar Tena, Joaquim Cortijo, Macari López del Campo, Daniel Cano, Vicens Rubio, Francisco Sanchez González i Emili Rodriguez Embudo.

Proposant se faci per administració el suministre de queviures per als reclosos de la presó central de Tarragona.

Les oposicions al Cos de Vigilancia

El tribunal per a les oposicions al còs de vigilancia ha quedat format amb els senyors següents:

President, don Carles Blanco; inspector general del còs de seguretat; vocals: don Manuel Retana, subdirector de Seguretat; don Alvar de Inana, comissari general; don Manuel de Priego, quefe de administració; don Emili Casals Denis, comissari quefe de districte; don Rafel Rubio Pelaez, comissari general de districte i secretari del Tribunal; don Josep Domingo Flaurosa, secretari de Comandancia general de Vigilancia.

Les instancies presentades han sigut 2.974. D'elles se n'han admès 1.762, condicionalment, 70, i refusades, 232.

El dia 2 d'octubre es celebrarà el sorteig en el saló d'actes de la Casa de la Moneda.

Durant els dies 3 al 5 tindrà lloc el recompte i el 6 començaràn els exercicis en el local que's designi a l'efecte.

Mort d'un periodista

Ha mort el redactor de «El Liberal» don Manuel María Guerra.

La «Gaceta»

Madrid, 24, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Dictant regles per a l'aplicació de la disposició final del Decret de 30 de agost de 1914, per a que's reorganitzessin les Escoles Normals en la part referent a matrícules d'alumnes que tinguin ja aprovades assignatures dels graus elemental i superior.

Relació de les declaracions de drets passius fetes per la Direcció general del Deute durant la primera quinzena del mes actual.

Nomenant el tribunal per a les oposicions d'aspirants del cos de vigilancia.

Disposant que'ls enginyers quefes de Obres públiques informin si creuen precís introduir alguna variant en la relació vigent dels articles o productes per a qual adquisició es considera necessaria la concorrencia de la industria estrangera, a l'objecte de practicar la revisió anyal a que's refereixen els articles de la llei de protecció a la industria nacional de 14 de febrer de 1907.

Abd-el-Aziz

Avui surt de Tànger l'ex-soldà Abd-el-Aziz, que arribarà a Madrid el dissapte pròxim, permaneixerà aquí sols unes hores i continuarà son viatge a Burdeus.

La qüestió dels pesquers

Després de la solució

Ja s'ha renuat el treball a bord dels vapors pesquers.

Han sortit ja l'«Avispa» i el «Villa de Cée».

Anuncis oficials

Companyia Barcelonesa d'Electricitat

Vencent en primer d'octubre pròxim el cupó número 15 de les obligacions al 4 per 100, emeses per aquesta Companyía, en 11 de maig de 1907, i el cupó número 13 de les emeses també al 4 per 100 en 5 de juny de 1908, se posa en coneixement dels tenedors de les mateixes que, a partir d'aquella data, quedarà oberta la paga dels expressats cupons tots els díes feiners a casa dels senyors Arnús Garí, Societat Anònima, en el Banc Alemany Trasatlàntic i en la Societat de Crèdit Mercantil.

Barcelona, 22 de setembre de 1914. —El director gerent, A. W. K. Billings.

Espectacles

TÍVOLI - Circo Eqüestre

Avui, dijous, festivitat de la Mercè, nit, a dos quarts de deu.
El fenòmen, el colós, l'únic
Burlador de les lleis de l'equilibri
ROBLEDILLO
Exit grandiós de l'eminent imitador i transformista
Donnini
Entrades còmiques pels graciosos clowns Carpi i Noppi, Pippo i Pietringa i els augusts Nene, Bebè i Ton-Ton.
Demà, divendres, nit, a dos quarts de deu. Primer a la de moda, prenent-hi part tota la troupe i el colossal, el fenòmen, l'únic que ha arribat a burlar les lleis de l'equilibri
ROBLEDILLO
Exit creixent de l'imitador i transformista Donnini. Entrades còmiques pels aplaudits clowns Carpi i Noppi i Pippo i Pietringa i els augusts Nene, Bebè i Ton-Ton.—Dissapte gran programa prenent-hi part el fenòmen Robledillo.—Pròxim dijous, segona de moda, 6 notables debuts.—Dia 8 d'octubre, tercera de moda, 5 colossals debuts. —Se despatxa a comptaduría.

TEATRE DE NOVETATS

Gran companyía de òpera i opereta espanyola
Direcció: PEP BERGÉS
Avui, dijous, nit, a un quart de deu, la sarsuela en un acte i quatre quadres dels senyors M. Echegaray i mestre Vives
Juegos malabares
Quarta i quinta representacions de la egloga lírica en dos actes de don Lluis J. Prutos i mestre Amadeu Vives
MARUXA
Demà, divendres, nit, a un quart de deu
Juegos malabares
MARUXA
La més bella producció del mestre Vives.

GRAN CAFÈ DE NOVETATS
Sala de Matchs de Billar

Avui, nou nit. Partits al quadre, tres bandes i a la vermella pels reputats professors Van Duppen (campió belga), Pereira (campió portuguès), Ortega, Sugrañes, Rodón, Graner, Vives, Leví i Pi. Apostes mutues. — Entrada lliure.

Gran Cine Eldorado

Avui, dijous, matinal d'onze a una. Tarde, a dos quarts de quatre i a les sis. Nit, a dos quarts de deu. Exit immens de la grandiosa i sensacional pel·lícola històrica, segons la cèlebre novela del genial Alexandre Dumas:
La Reina Margarita
2.100 metres, en colors
Noms dels principals personatges i dels seus intèrprets:
El Rey Cárlos IX . . . . Desfontaine
El Rey Enrique de Navarra . . . Paul Duma
Coconnas . . . . Cervières
La Môle . . . . Joube
La Reina Margarita de Navarra . . Mossurt
Catalina de Medicis . . . . Grumbach
Estrena de la emocionant pel·lícola: «La señal de la cruz» i les emocionants: «Novela de una maestra», 600 metres, i «Revista Pathé».—A la nit, aument de programa amb «El dote del titere», sensacional pel·lícola de 900 metres. — IMPORTANT: S'adverteix al públic que les sessions de la tarde NO SON CONTINUES.—Preus de costum. —Dissapte, estrena de «Funesta ambición».

GRAN TEATRE
CÍRCOL DE SANS
El més gran i el més bonic de Barcelona (davant de l'estació del tramvía)
Diumenge, 27 setembre, a 2 4 de 10 del vespre
Extraordinari concert per l'
Orfeó Català
dirigit per l'eminent mestre Millet
Hermós programa de
Cançons populars catalanes
Les millors composicions dels grans mestres catalans
Clavé, Nicolau, Vives
i altres; grandioses composicions polifòniques de Jannequin, Victoria, Palestrina
Preus, amb el timbre inclós: entrada i butaca platea i 1.a fila primer pis, 1'50 ptes.; entrada i butaca anfiteatre i 2.a i 3.a fila primer pis, 2 ptes.; entrada i seient fixo 1 pta.; entrada de passeig 0'40; entrada al segón pis, 0'50.
Despatx de localitats: dissapte i diumenge
A BARCELONA: el conserge de l'Orfeó Català.
A SANS: al local del Círcol.

TEATRE SORIANO
Completament reformat i amb gran confort.
Companyía Montero, de la que formen part P. Montoro, A. Arrieta i P. Lacambra.
Avui, dijous, gran festivitat de la Mercè.—Nit, a dos quarts de deu, sencers. Programa grandiós. Primer: «El vendedor de pájaros». Segón: «El Mañó». Tercer: «Quand l'amour meurt (Cuando el amor muere».
Demà, divendres, nit, a dos quarts de deu, funció sencera. Primer: «El Mañó». Segón: A petició del públic, Represa de la preciosa sarsuela «La Baldirona» dels senyors Guimerà i Morera. Tercer: Exit triomfal «Quand l'amour meurt» (Cuando el amor muere).—Dissapte, estrena d'escenes noves i final nou de «Cuando el amor muere».

TEATRE IMPERI
Companyía de sarsuela i opereta de RICARD GÜELL de la que forma part PILAR MARTÍ.
Avui, dijous, nit a dos quarts de deu. Primer: «¡Ole tu mare!» Segón: «El Conde de Luxemburgo».— Demà, divendres, tarde, a dos quarts de sis, a preus econòmics: «Las musas latinas» i «El Cuento del Dragón». — Nit, a dos quarts de deu Primer: «¡Ole tu mare!» Segón: estrena de l'opereta fantàstica en 3 actes del mestre Strauss
Cuento oriental
Es despatxa a comptaduría.

Sala Mercè
Ultim dia de les sugestives i hermoses pel·licoles. El doctor Antoni, 1,200 metres; El vell sargento, 1,000 metres, Terrible venjança, 800 metres, amb varies còmiques de gran riure i vistes panoràmiques.
MARAVELLOSES GRUTES FANTÀSTIQUES
amb grans sorpreses, quadres plàstics i EL PALAU DE LA RIALLA

DIORAMA
Festivitat de la Mercè, programa selecte: «Terrible venganza», «Oscar lampista por amor», «Pereza de Policarpo», «El doctor Antonio», 1,200 metres: «El Castillo misterioso», 1,200 metres.

Saló Catalunya
Plaça de Catalunya, 3
Gran Cine de Moda. — Avui, festivitat de Nostra Senyora de la Mercè, grandiós programa. A les onze matinal extra. Tarde, de quatre a vuit, sessió continua. Nit, a dos quarts de deu. En totes les sessions es projectarà la magnífica estrena «Sangre azul», 1,600 metres, per Francesca Bertini; «La captura de un bandido», «Torero de ocasión», «Germán en el paraíso», «Journal Eclair» i altres. — Demà, divendres, moda, altra estrena sorprendent: «El Dr. Antonio», 1,200 metres, Ambrosio.

Turó Park
Obert des de les deu del matí fins cap vespre.
Avui, dijous, dia 24, a la tarde, dedicada als nens
PUXINEL-LIS
Sardanes per la Principal Barcelonina
GRAN SORTEIG
de preciosos regals per als nens, constituint el primer premi un magnífic BURRET MORO GRIS amb la seva montura.
Banda militar
GRANS ATRACCIONS
Cafè. -Restaurant
Entrada de passeig 22 cèntims. — L'impost del timbre a càrrec del públic.
NOTA: Diumenge vinent, a les sis de la tarde, gran Concert per l'«Orfeó Gracienc».
ALTRA: Des d'avui el TURÓ PARK estarà obert diariament des de les deu del matí fins al cap vespre.

SATURNO PARK
Elegant centre d'atracions. Escullits concerts tarde i nit per la banda de Vergara.
Entrada de passeig 10 cèntims
Avui, nit, balls moderns internacionals pels Germans Besson. — Demà divendres, nit, grandiós festival a benefici de les taquilleres d'aquest Centre de Sports.

Frontó Comtal Avui nit, a un quart d'onze.-Gran partit extraordinari a punta:
Vermells: Sanchez i Larrinaga.
Blaus: Gabriel i Egozcue.
Details per cartells.

ESTOMAGO ARTIFICIAL

Els vòmits, cor agre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis i dolors del estómac, cintura i esquena, etc., desapareixen el següent dia d'usar el

DE VENDA PER TOTES LES FARMACIES Y DROGUERIES

Desapareixen en tres dies les dispepsies, gastralgies i catarros gàstrics, com ho certifiquen milers de curats.
Refuseu com a falsificades les caps ses que no portin la firma dels únics concessionaris a Espanya.
J. Uriach i C.a — Barcelona

Anuncis

Vi Jewel
Poderós tònic medular i cerebral
Cura ràpidament la Neurastenia, la Debilitat de les Cames, la Vellesa prematura, la Debilitat medular i cerebral i totes les malalties d'origen nerviós.
Associat amb les friccions de
Tintura JEWEL
cura les PARALISIS PARCIALS dels braços i de les cames.
EL VI JEWEL
a base de la Muyrapuama
(Planta del Brasil) és la panacea dels homes de negocis, dels intel·lectuals, dels gastats i dels debilitats per excessos de totes classes, que recobren ràpidament les forces perdudes i el vigor mental i físic de la més sana joventut.
Els sabis Drs. Husemann, Harwich, Haifför, Heger, Kessler i Pekolt, en sos estudis sobre la Muyrapuama, han comprobat els meravellosos efectes d'aquesta planta.
Completament inofensiu per als vells i nens.
Dipòsit Central a Espanya:
J. Suaña, Escudellers, 8, Barcelona
De venda en les principals farmacies i drogueries del món.
Demanin-se prospectes

A PLAÇOS mobles, làmpares, etc., desde una pesseta setmanal. Balmes, 53.

Compres

Alhajes, Paperetes
brillants, perles, esmeragdes, or, plata i dentadures. Unica casa que pot pagar més alts preus que altres. Zurbano, 8-(P. Reial.)

Avisos

PER 25 DUROS
sense cap més gasto, s'ensenya a ésser modista perfeccionada en tres mesos, amb la ràpida ensenyança de tallar, emprovar, confeccionar i adornar tota classe de prendes de vestir (en tamany natural), interiors i exteriors. Són especialitat exclusiva d'aquesta casa els vestits i abrics sastre. Les ja modistes en 8 dies sabran tallar tot lo que entra en aquest ofici. Talls parisenc i anglès veritables. Es medeix sols amb el centímetre, sense necessitat de res més; amb el centímetre n'hi ha prou per a tallar-ho tot, i això fa que sigui la manera més fàcil, exacta, elegant i moderna avui coneguda a Espanya i estranger. A la primera lliçó tota alumna sab tallar una brusa. La pràctica de tot la obtenen en els tallers de confeccions de la mateixa casa, fundada l'any 1888. Torras Gnas.—Pelayo, 24, 2.on 2.a

Alemany Sacerdot amb dos anys de estudis teòrics i pràctics a Berlín, s'ofereix per a donar lliçons d'alemany en col·legis o a particulars. Escriure a A. C., Corts, 635, tercer, primera.

Professor de solfeig i piano s'ofereix. Concell de Cent, 391, quart pis, segona porta.

Lloguers

Gran Magatzem propi per a industria o tallers, bones llums. Diagonal, núm. 461, devant Rambla de Catalunya.

Grans magatzems i quadres que eren de l'Arsenal Civil, situats a la Plassa de Cân Tunis, per a llogar. Raó: Portaferrissa, 2, despatx.

PIANOS y armoniums de lloguer, desde 8 ptes. al mes, C. Bieger, Bruch, 78. Ex-afinador preparador de la casa Erard de Paris

Vendes

MOBLES
Per excés de producció, se venen a preu de fàbrica, durant els mesos d'agost i setembre.
Jaume Homs - Pelayo, 50

LICEO POLIGLOTA
123, RAMBLA DE CATALUNYA
Fundat en 1884 per don Frederic Nogués. Director don Joaquim Nogués Llicenciat en Ciencies i Engenyier Industrial
Gran premi en l'Exposició Nacional de Treballs Escolars celebrada a Barcelona el 1912 Medalla d'Or en l'Exposició Internacional de Gant de 1913
Aquest Col·legi obre el 15 de setembre les classes de Primera Ensenyança i el 1.er d'octubre les de Comerç pràctic, Batxillerat i estudis comerç-industrials. — Admet pensionistes, mig pensionistes i externs.

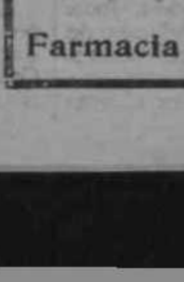
MAL DE CAP
NEURALGIES
i tota classe de DOLOR NERVIÓS
CALMA a l'acte i CURA ab tota seguretat amb les cèlebres
Tabletas KAMNOL
1 pta. estoig d'alumini ab 12 dosis, en totes les farmacies. - Details i prospectes
Farmacia Morató: Passeig St. Joan, 77. Barcelona

Serveis de la Companyía Trasatlàntica

LINIES AL RIO DE LA PLATA I AL BRASIL
El vapor
Infanta Isabel de Borbon
sortirà el dia 4 de octubre de Barcelona, el 5 de Màlaga, i el 7 de Càdiz cap a Santa Cruz de Tenerife, Montevideo i Buenos Aires.
El vapor
Leon XIII
sortirà el dia 16 octubre de Bilbao i Santander, el 17 de Gijón, el 18 Coruña, el 19 de Vigo el 20 de Lisboa i el 23 de Cadiz, cap a Rio Janeiro, Santos, Montevideo i Buenos Aires
LINIES A ANTILLES, MEXIC, NEW-YORK I COSTAFIRME
El vapor
Buenos Aires
sortirà el dia 25 setembre de Barcelona, el 28 de Màlaga i el 30 de Càdiz, cap a Nova York, Habana, Veracruz i Puerto Méjico.
El vapor
Reina María Cristina
sortirà el dia 16 setembre de Bilbao, el 19 de Santander i el 21 de Coruña cap a l'Habana, Veracruz i Tampico. Admet càrrega i passatge cap a Costafirme i Pacífic amb trasbord en Habana.
El vapor
Legazpi
sortirà el 10 de octubre de Barcelona, el 11 de Valencia, el 13 de Màlaga i el 15 de Càdiz cap a les Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, Puerto Rico, Habana, Puerto Limón, Colón, Sabanilla, Curaçao, Puerto Cabello i La Guayra. S'admet càrrega i passatge amb trasbord cap a Veracruz, Tampico, Puerto Barrios, Cartagena de Indias, Meracaibo, Coro, Cumaná, Carupano, Trinitat i Ports del Pacífic.
LINIA DE FILIPINAS
El vapor
Alicante
sortirà el dia 14 octubre de Barcelona, cap a Port-Said, Suez, Colombo, Singapore, Ilo Ilo i Manila, servint per trasbord els ports de la Costa Oriental d'Africa, de la India Java, Sumatra, Xina, Japó i Australia.
LINIA DE FERNANDO POO
El vapor
Isla de Panay
sortirà el 2 de octubre de Barcelona, amb escales a Valencia i Alacant, i el 7 de Càdiz, cap a Tànger, Casablanca, Mazagan, Las Palmas, Santa Cruz de Tenerife, Santa Cruz de la Palma, demés escales intermitges i Fernando Póo.
Aquests vapors admeten càrrega en les condicions més favorables, i passatgers, als quals la Companyia dona allotjament molt còmode i tracte esmerat, com ha acreditat en son dilatat servei. Tots els vapors tenen Telegrafía sense Fils. També s'admet càrrega i s'expedeixen passatges per a tots el ports del món, servits per linies regulars.
VIATGES EXTRAORDINARIS
El vapor
Alfonso XII
sortirà de Bilbao el 20 de setembre, de Santander el 30, de Gijón el 1.er d'octubre i de Coruña el 2, directament per a Habana.
Agents a Barcelona, Srs. Ripol i Companyía
Granvía Layetana, núm. 5, baixos

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes
i tot lo que's necessita per a feries
Antiga Casa.— T. COSTAS. — Palla, 13 i 15 pral.

Epilepsia (mal de Sant Pau) Corea (ball de Sant Vito) y demés afeccions nerviosas, es curen radicalment ab l'ús de la Poció Antiepilèptica del doctor Sanmiguel.
Anemia, Clorosis, y en general totes les malalties de pobresa orgànica, es curen radicalment amb l'Extracte reconstituyent del doctor Sanmiguel.
Dipòsits: Dr. Andreu, y farmacia Dr. Martí, Ronda St. Antoni, 31, cantonada Poniente.

UNGUENTO FREIXINET Ó DEL MILAGRO
CURACIÓ prompta, radical i completa de totes les malalties de la pell i teixits subcutanis, especialment en aquelles en les quals l'objecte primordial es l'extracció de pus o materia; una vegada obtinguda la curació ja no's reprodueix més el gra, pústula, tumor, etc., per el qual s'havía empleat.
Resultats positius s'obtenen usant aquest miraculós preparat en tota classe de grans, floronco, carbuncle, pústula maligna, paròtides, tumors de tota mena, panadís, accessos escròfules, tumors de totes especies, flupies, ferides inciſes, llagues, perellons l'sgats, morenes, brians, ulls de poll, picades d'animals, cops i cremades, reumatisme, ferides de qualsevol classe que aquestes siguin, a
80 anys d'èxit. 1'50 Ptes. Pòt.
Preparat en la Farmacia de la Viuda Freixinet
Arenzana de Abajo (Logroño).
Dipòsit a Barcelona: Farmacia Freixinet, Font de Sant Miquel, n.o 2. Segalà, Rambla de les Flors, 4.—A Madrid, Fills de Freixinet, San Vicente, 26.—A Figueras, Farmacia Secret. — A. Cardona, Farmacia Sala. — A Granollers, Farmacia Trullàs. *Amb l'aument de 0'50 Ptes. se remet à qualsevol punt d'Espanya per correu certificat.*

LES HERNIES (trencadures)
I EL BRAGUER MEDICAL VIVES
Està comprovat per l'experiencia que les moltes complicacions i perills d'estrangulació a que està propens el trencat, es més degut a l'ús que fa de braguers defectuosos i impropris de sa dolencia, que a altres causes, perque, per regla general, no li subjecten degudament la hernia, succeint això amb més frequencia als trencats que han adquirit braguers de ressort flexible, que serveixen més pera empitjorar son estat que beneficiar-lo, fins a l'extrem de posar en perill la seva existencia sense que ells mateixos se'n donin compte. Tots aquests defectes se corretgeixen rapidament amb l'aplicació del BRAGUER MEDICAL de l'especialista senyor Vives, que redueix i subjecta amb suavitat l'hernia en sa cavitat normal, calmant instantàniament tot dolor i obtenint-se al mateix temps la curació de la mateixa. — Despatx: De 9 a 1 i de 3 a 7. Rambla del Centro, 12, pral. (prop del Liceu), Barcelona.

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogía artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

249

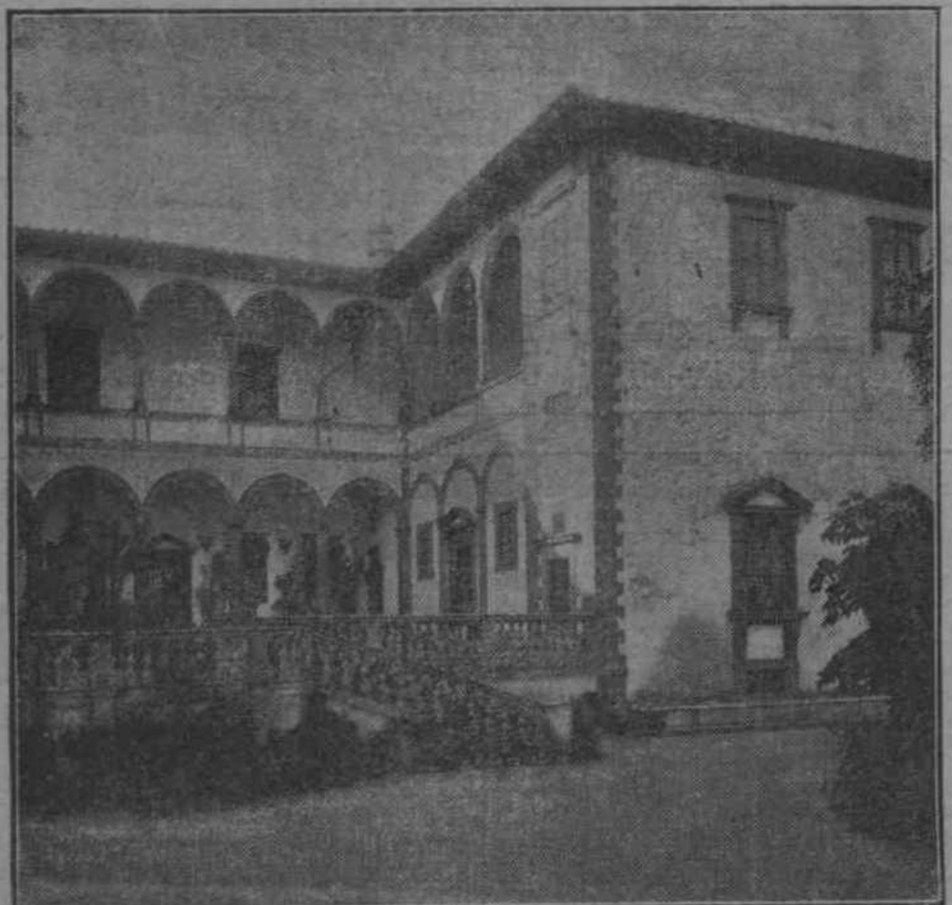

Vil·la Bombicci, atribuida a Miquel Angel (Florencia)

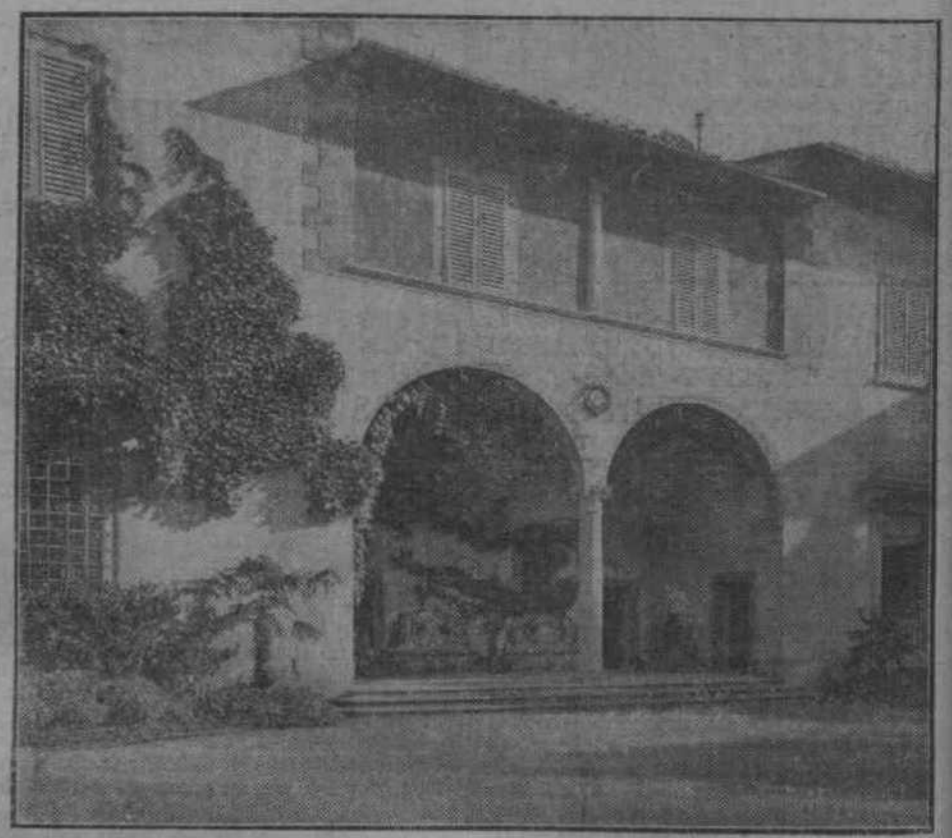

Vil·la Bondi, dita de l'Alighieri (Florencia)

Les Vil·les de Florencia

A Ramón Reventós, futur arquitecte

Si un dia vas a Italia, no oblidis pas Florencia, i si vas a Florencia no oblidis els seus «contorni». Pujant cap als turons que volten la ciutat veuràs a baix el riu blau creuat pels ponts, i al mig de tots ells aquell «Ponte Vecchio», amb les seves arcades, on s'apreten les botigueres dels orfebres presidides pel bust del Cellini. Veuràs com una cosa indispensable a Florencia el Duomo, el Campanile del Giotto i la Torre de la Senyoría, alçats sobre les teulades d'or, de l'or més pur que mai hagis vist, i per ci per llà, entre ellos, les puntes vives i frondoses de qualques xiprers centenaris, que brollen del cor dels vells palaus dormits en l'ombra dels carrerons estrets.

Ja'm sembla que t'hi veig; car jo no sé imaginar-me aquell paisatge, sense poblar-lo d'una figura intel·ligent, sense animar-me'n el record amb el ressò tranquil d'una conversa o amb l'encantament d'una fisionomía. Hi hà troços de la natura que els escau millor la soletat i la quietut, com si l'home i la seva veu siguessin coses enemigues i diverses de la cursa natural i cega dels elements que formen l'espectacle. El paisatge florentí, com el del nostre Vallès o de la Marina, al revés, vol la companyía dels homes, les veus que el poblen semblen integrar-se en ell i donar-li una vida més alta.

Les veus en la gran montanya són una cosa que els penyals se la van llençant de l'ún a l'altre, amb una desesperada furia dins la qual s'hi sent la tragedia del mai finir. Aquí, nó. Les veus de les dònes qui criden a l'infant, el murmuri d'una conversa en la calma d'un jardinet, tot oneja tranquil en la volça tebior de l'ambient que embolcalla amb un tenue vel d'or els tossalets i les valls petites.

Per ço, permet-me, amic, que't posi avui, com una figureta espiritual, en aquest pessebre, i que d'aquí estant, refent aquelles inoblidables perspectives, me dongui el goig de veure un futur arquitecte gambant per aquells tossalets que mostren al nostre ull una visió semblant a un fons de retaule poblat de figulines... Aquí dos frarets que entre els xiprers pugen al seu convent agafats per les mans com a beats, igual que si fossin sortits d'una taula de l'Angèlic. Més enllà una angleseta, que de lluny podrà semblarte boticel·lesca, amb el seu Ruskin o el seu Baedeker sota el braç, que una i altra cosa solen dur. Uns nins que juguen vora una fonteta, i a dalt aquell cel blau, que val més no parlar-ne.

Aquesta mena de situació que d'aquí estant te dono dins el paisatge, no crec que pugui esser-te perjudicial ni molestosa, car aquesta integració de la teva persona jovenívola dins d'ell, no més pot portar-te que ventatges. Pensa que l'ull més ben disposat per a contemplar les coses, és el de l'home qui en certa manera està integrat en elles. Per a compendre cal penetrar, i penetrar és una feina d'amor que no's pot fer sense entregar-se. El bon espectador, doncs, és el que forma part de l'espectacle i es mira en ell mateix com si fos el contingent de les coses que contempla.

Aixís has d'anar, oh mon futur arquitecte, i compendràs molt millor les coses que els turistes qui van a «acabar de passar» el Baedeker, i que els artistes que «passen» els museus.

Quan hagis caminat una mica enfora te trobaràs de cara a les Vil·les que poblen el paisatge, lo mateix que si fossin persones. Allí plantades, diríes que parlen, i és tant dolça la sensació de aquesta arquitectura, com la de veure una noia bonica, que'm sembla que tractant-se d'arquitectura ja és tot lo que's pot dir.

Aquestes Vil·les s'anuncien al lluny per una teulada d'or i un mur blanc, i uns quants xiprerets florentins. Dic xiprers florentins, perque cal que notis la diferencia dels xiprers de Florencia amb els de Roma. Els de Roma estàn grassos, com si fossin dibuixats pel Bernini, i els de Florencia es mantenen primets com si volguessin fer quedar bé als pinttors del Quatrecents i des d'allavors haguessin suspès la creixença.

Generalment, els jardins són tancats per uns murs alts, emblanquinats, que són una delicia. No veus més, però de fòra estan tú dius: Aquí hi hà alguna cosa. Vas amunt i avall, estires el coll per aquí i per allà, i a l'últim trobes el reixatt, i veus un camí de xiprers, la casa blanca al fons, uns brolladors, i si no fossis arquitecte o amic d'esbrinar el secret de la bellesa de les coses, amb tot això té donaries per ben pagat, car l'esperit se t'omple de delicia, com el sarró del caçador sortós.

Però, tú, com jo, no'n tindràs prou de la delicia i voldràs saber de què li vé, i aleshores se't girarà la feina, i no per a esbrinar-ho, certament, sinó per a treure't del damunt tota la faramalla de falsos conceptes que sobre la bellesa de les coses ens han anat col·locant a l'esperit la gent del passat i seguiríen col·locant-nos-los la gent que encara és del present si nosaltres hi estessim mica disposats.

T'asseguro que «el estilo» i «la belleza» i «la Armonía» i tot allò que ens espliquen per peces menudes com se fà i com se coneix, no és enlloc, però en canvi t'agrada que no't pot ugradar més, i t'hi encantes al davant per un sentiment que no té altre nom que Amor, aquell amor que desperten les coses que tenen la bellesa viva, que't comuniquen com una mena de palpitació del seu existir, i que no tens més remei que donarte i dir que estàs enamorat.

¡Quins abims de misteri tenen les coses de la Gracia, oh mon car amic! Aquestes cases, amb les amples solanes senyorívoles, o el cancell·et a quatre arcades davant del portal, que sembla aquell on l'Angèlic va posar a

(Florencia). Vil·la Palmieri, actualment Cranford

María per a rebre l'Angel de l'Anunciació. Les arcades de la galería, un cap de viga que surt.... En va busques el corinti i el dòric i el gòtic. Allò no és un estil, sinó el paisatge tornat arquitectura, amb les teules filles d'aquella terra roja, i les pedres d'or arrencades d'aquelles montanyes blaves d'allà al lluny, i portades pels carros virolats sotraquejant calmosos al llarg dels camins, on ressonaven els picarols d'aquelles mules grises que semblen dibuixos del Pasanello. Allò és una mena de conformació armònica que han près totes les coses del voltant. Es un troç de la natura, i ún sent que, tal com l'arbre creix i prèn força per a donar fruit, aquí els murs i les teulades han crescut per a donar també el seu fruit arquitectònic, i que en el fons no hi hà cap diferencia, si no fos la del sentit humà que dirigía aquesta maniobra, i que s'hi va quedar; un hom diría que el veu, somrisent, amb els ullets de les finestres i la boca del portal.

Es veu que l'arquitectura és més que el paisatge, però es veu que és una cosa d'ell mateix que s'ha elevat, que s'ha transfigurat en una ascendent metamòrfosi. Es una mena de preciosisme de la natura que s'elegantisa i s'exalta en la seva propia visió. La gracia de les columnetes del porxo, els fistons de les teules, els arquets de les galeríes, són com una coquetería de la pedra i del fanc que's posa a fer postures d'una manera cumplimentosa. Es la natura ben educada, que's fa abrigall i coberta per l'home, prenent un gest exquisit d'infinida elegancia.

Un hom pensa que tot això no era rès; que totes aquestes coses encantadores dormíen el sòn de la seva llorda condició dins la tenebra de la fusió natural. Eren materies cegues funcionant dins l'ombra per on circulen, com a reguerols d'or, les lleis invisibles de la vida i de sobte la mà de l'home les cull i les endreça, i cada troceu se sent ell mateix, amb un petit batec de possible immortalitat a dintre, portat per aquell contacte que les fecunda i els fa nèixer la gracia. Totes aquestes pobres materies han anat pujant l'escaleta de la gracia, regides pel seu déu, que és l'home, com les nostres animetes pujaràn, si Deu ho vol, aquella altra escala, guiades per la mà del seu, que és Nostre Senyor.

La senzillesa mística d'aquest fet se't posa al davant dels ulls quan penetres en el «què» d'aquestes construccions, i mires les coses pesantes del paisatge que les volta; però, encara, aquí observa, amic, com entre la natura d'on sorturen, i el seu estat de gracia on ascendiren hi hà una delicada gradació que sembla fer tangible allò de la escaleta que ara't deia.

Es el jardí. El jardí d'aquestes vil·les és un entremig entre elles i el paisatge. Es la natura endreçant-se, el paisatge urbanisant-se per arribar a l'alta endreçadesa de l'arquitectura. Som nosaltres els homes, sou vosaltres els arquitectes, els pastors d'aquests remats d'engrunes de natura que els conduim a l'alçaria de lo arquitectònic, i les muntanyes se fan pedres, i els turonets maons, i els arbres vigues, i les pedres arcs, i els maons parets, i les vigues teulada, i parets i sostres i portals i arcades forma expressiva de tot això, perque l'esperit ocupat en aquesta feina d'endreçar hi posa amor i s'hi queda explicant als ulls absorts del contemplatiu la meravella de lo que ha passat.

Joaquim FOLCH I TORRES.

Vil·la de Gamberaia (Florencia)

FANTASIES

Una idea

No recordo si era l'Oleguer Recó o en Bellafila que en aquestes mateixes columnes articulejava en certa ocasió respecte la facultat que té l'home d'admirar en els altres, fent-ne gros mèrit, allò que ell no té. D'això dèu venir-me una forta tendencia a retre el meu humil i sincer homenatge a tot ciutadà que té una idea genial. I no és d'ara que'm ve, sino de petit. De quan anava a Retòrica, per precisar.

Es prou conegut el cas d'aquell professor que comminava els alumnes amb mala nota si no li duien, ademés de la llicó ben apresa, un pensament sublim. El meu no exigía tant; el meu ens invitava sense exigencies comminatories a formular una idea: una simple idea.

—«La que ustedes quieran»—solía dir. I afegía amb rialla bonhomiosa i en aquell clàssic castellà de tants que's creuen parlar-lo bé:—«Ahora, que si la idea puede ser genial, mejor que mejor.»

¿Ho creureu que hi va haver xicot que va presentar durant el curs una idea genial cada dia?

—«Don José, tengo una idea.»

—«A verterla»—

I pam, pam, pam, el minyó la descapdellava amb gran admiració de tots els condeixeples i especialment d'aquest vostre humil servidor, que mai de la vida va conseguir presentar-ne una de passadora.

Mes avui, com tants altres ciutadans que tenen «una idea», jo també he tingut una idea. Es possible, adhuc probable—ja veieu que no'm faig illusions—que no sigui una idea genial. També'm sembla probable, més que possible, que, com sol succeir amb les idees de tots els ciutadans que tenen «una idea», sigui irrealisable. Però ni aquestes consideracions ni cap altra que pugui ésser suggerida per l'idea, la privaràn d'ésser una idea.

Es tracta de provocar un moviment de l'opinió pública en favor del paisatge ciutadà. ¿Medis? Els que sien. Entre la persuasió i la violencia n'hi hà una multitut. Que's fa, per exemple, en un lloc massa vistent, una casa ridícula: doncs s'organitza un torn de ciutadans abnegats per tal que davant d'ella no manqui mai un grupu fent-hi broma. Per aquest procediment, quan jo no tenía tants mals-de-cap com ara, vaig conseguir, amb l'ajuda d'una colla de companys, fer repintar el frontis d'un adroguer i rebre un cop d'estaca d'un altre, amb el qual, encoratjat per l'èxit, volía repetir la sort. Però allò no fou altra cosa que una temptativa de caràcter particular.

La meva proposició d'ara té més amplitut, car tendeix a la creació d'un gran organisme amb els seus reglaments i una certa protecció oficial. Aixís com hi hà Societat protectora d'animals i plantes, podría crear-se la Societat protectora del paisatge ciutadà i les seves perspectives. La qual, a base de fortes subvencions, podría concedir també valiosos premis als honorables propietaris que, encarregant la direcció de llurs immobles a bons arquitectes, contribuissin a l'embelliment de la ciutat. Se dirà que'l Municipi ja ha fet quelcom d'això amb els seus premis anyals, consistents en la col·locació de plaques en els edificis o establiments que són objecte de distinció. ¡Santa ignocencia! Una placa no cura de rè. Més encara: segons a quins edificis, més aviat hi destorba. En canvi el diner no destorba mai, com podría comprovar-se amb un senzill plebiscit entre ciutadans de tota mena, categoría i fortuna.

Fixeu-vos, per exemple, en la plaça de Sant Jaume. Podría ésser ben hermosa, tanmateix, si tots els edificis corresponguessin al bon aire monumental del Palau de la Generalitat i del Palau del Consell barceloní. Armonitzant-se amb ells, fou construit l'immoble de la Caixa d'Estalvis, en un indret del qual consta, per medi de la placa consabuda, que'l Jurat del concurs anyal d'edificis va trobar-lo excel·lent. ¡Be'n fa de temps que hi consta! Doncs cap dels propietaris de la plaça ha sentit la temptació d'aspirar a un premi consemblant. I és que una inscripció—¡siguem francs!—no paga el tret. Fa com els objectes d'art dels Jocs Florals, que a ningú fan denteta.

El sistema millor per mi, fora el dels premis en metàl·lic. Raó: si entre els poetes—i jo que'ls ho aprovo—tenen tanta requesta, be'n tindríen entre els propietaris, que saben més de comptar. La Societat protectora del paisatge ciutadà i les seves perspectives hauría d'obrir una serie de concursos. Millor encara: dues series. La de més urgent necessitat fora la dels que podríem anomenar d'eliminació d'elements sobrers, en la qual podríen entrar tantes i tantes impertinencies com embruten les nostres vies ciutadanes. ¿Heu reparat la lletjor de la major part de les galeríes fotogràfiques i aditaments similars que sobreixen de molts edificis? Les unes—les més passadores—se redueixen a una miserable barraca en forma de caixó que desentona sempre de la resta de l'edifici, per modest que aquest sía; les altres tenen pretensions de cosa artística, i això si que és mal que mata perque no hi hà manera de veure-les sense horror. Doncs el concurs consistiría en oferir un gros premi al propietari que primer la suprimís, amb la condició precisa de no reedificar-la. Condició a la qual s'hauríen de subjectar per endavant tots els que entressin a concurs. Al menys de reedificarles en la forma actual. Perque actualment no hi hà cap galería fotogràfica —potser hi és, però jo no la recordo— que ni per les linies ni per la decoració, armonitzi amb l'edifici que la sosté. De tal manera, que si l'edifici és dels que tenen pretensions, fa l'efecte d'un senyor molt mudat que's mostra en públic amb gorra de dormir.

D'altre concurs d'eliminació en podríen ésser objecte els «adornos»—perdoneu el castellanisme, però trobo que no hi escau altra paraula—que enlletgeixen, o «acaben» d'enlletgir certs frontis i remats. Especialment els que fossin de cartró-pedra o altra materia consemblant i el que, sense ser-ho, ho semblessin. Per que de tot hi hà a la vinya del Senyor i entre el tot, més d'un arquitecte que tracta la pedra—la noble pedra—de la mateixa faisó que tractaría qualsevol màstic.

Amb la supressió d'«adornos» carrincions i de la major part de les galeríes fotogràfiques, la ciutat guanyaría un cent per cent. Aleshores podríem entrar als concursos que anomenarem «actius»: concursos de façanes, concursos de terrats, concursos de cúpules, agulles i frontons, amb la facultat, naturalment, de tirar al sac o sía d'ordenar l'enderroc de tota obra que no respongués a un sentit estètic de ritme i mesura. I també's podríen fer concursos d'antares, perque no'ns trobessim a cada pas, com ara, amb edificis que tiren per sumptuosos palaus fets i dits alguns d'ells, que presenten uns baixos deplorables, com si els propietaris s'haguessin gastat tota la pedra per a la façana i l'haguessin haguda d'estalviar a darrera hora. I veu's-aquí una consideració que'm suggereix el medi d'armonitzar els interessos dels propietaris, dels vianants i del bon gust. Els materials procedents de les lletjors que se suprimissin de les façanes podríen destinar-se a la construcció d'antares «senceres», és a dir, sense aquella franja fangosa o polsosa, segons el temps, que corre entre l'antara propiament dita i el centre del carrer.

De totes aquestes coses—i de moltes altres que veurem un altre dia si Deu ens dona vida i salut—tindría cura la Societat protectora del paisatge ciutadà i de les seves perspectives.

L'únic inconvenient que ara se m'acut —i que, per desgracia, és essencial— és el dels diners que necessitaría per a poder treballar amb eficacia. Perque el caràcter de l'empresa exigiría que s'hi associessin les persones de possibles, o sigui els propietaris. I el dia que'ls propietaris estiguin convençuts de la necessitat de que s'implanti la meva idea ja serà innecessaria, car demostraràn un bon gust que no'ls deixarà transigir amb tants delictes de lesa arquitectura com enlletgeixen els nostres carrers i places.

SNOB.

L'estètica de les batalles

I

El combat escultural

(Continuació)

La composició d'aquestes batalles és sempre la mateixa. Posats de perfil, els personatges combaten de dos en dos. Aquest és el sol tema usat en les metopes del Parthenon i en els frisos de Phigalia, i el més ordinariament seguit en els baixos relleus de la Victoria Aptera, de Gjolbaschi i del sarcòfag de Sidon. Sovint apareixen un tercer o un quart guerrer, que sol ésser un mort qui omple l'espai destinat al terreny, o un amic qui

La vil·la Gamberaia des del jardí (Florencia)

PRIMERA MEDALLA: BARCELONA 1907

TALLERES : Carrer Sarrià, 88

COMPRA I VENDA DE ANTIGUITATS

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT

C. Murtra

Hospital, 49, principal. - Barcelona

P. REIG I FILL

CONSTRUCTORS DE MOBLES

Casa fundada en 1852 — Telèfon núm. 3.784

Despatx, Exposició i Venda — TALLERS

Rambla Catalunya, núm. 23 — Carrer Universitat, núm. 21

Compra i venda d'antiguitats

ANDREU MASSOT

Baixada de la Presó, 5, i Plassa Rey

En la Llibrería Nacional i Extrangera

72, Rambla de Catalunya, 72 (cantonada Valencia)

Novetats en llibres d'Art i reproduccions gràfiques

porta a coll el cós d'un company ferit, que passa pel segón plan, més la lluita segueix tancada en els mateixos límits estrets, i el drama que passa al costat d'aquests dos personatges es confon tan poc amb ells que sovint els grupus de combatents estàn d'esquena els uns als altres.

Sens dubte l'antiguitat ens ofereix exemples de batalles per masses o en files, mes això és sobretot en les obres interiors, sobre els baixos retlleus de Ninive, que expliquen la gloria de Sannecherib o Assurbanipal, en els monuments d'Egipte, proclamant la grandesa de Ménéphthah o de Ramses III, o bé tot l'altre costat de la seva historia en la columna Trajana. Aquí l'artista ha volgut donar idea de la massa per una barreja indescriptible o per processons de guerrers caminant ún a ún o bé per montícols de testes repartides pel gruix del baix relleu o plans diferents. Més tard això passa i molt abans de la bella època de l'escultura antiga, o molt després d'ella. A l'época clàssica la multitut, impossible de representar pel relleu, desapareix quasi per complet enfront del tipus que n'és el seu resum. I més o menys complicat per la presencia d'un mort entre els combatents, d'un ferit qui s'incorpora, d'un amic que corre a l'aussili de l'altre, el combat antic s'expressa tot sencer en aquest terme: Un duel.

¿On passa aquest duel? L'artista no ens ho diu pas, però, en veritat, no tenim tampoc necessitat de saber-ho. Tot aquí resideix en la força o en l'agilitat de l'ésser, i rès interessa del concurs de les coses. La batalla antiga generalment es desenrotlla en una plana llisa, o lleugerament ondulada, com a Zama, a Vercel, a la Trebia. El terreny no té cap part en l'escull de les maniobres, ni de l'acció; la natura no influeix en la victoria; aixís la major part del temps no hi ha ni la més lleugera intenció de ferxos present en la representació. Els baixos relleus de Kouyoundjik, ens mostren els rengles dels arquers, dels llancers, dels enucs o dels foners, assiris, caminant entre dúes línies dentades, que representen montanyes, sota branques somaries que representen boscuries, o passant damunt d'espais cisellats amb línies ondulades, on es veuen guixos que representen els rius. Qualque volta alguns quadrets mostren certes diversitats de terrenys, i a l'escala del Louvre podem veure els soldats de Senuachérib atravessant l'aigua, extesos els uns damunt dels altres, com si aquest exercici fos un antecedent a les experiencies fetes fa alguns anys pels alumnes de l'Escola de Join-ville-le-Pont per atravessar els rius. Mes, el dibuix del paisatge és aquí més aviat indicatiu que descriptiu. Es sempre l'espiga de blat que el gravador caldeu posa al costat d'un bou, per a indicar que aquest bou està situat en un camp de blat.

D'altra banda, podem veure en la columna trajana les roques figurant els Carpats, fàcilment guanyats pels Dacis que hi cerquen un refugi a l'atac de les legions. Més la bella època clàssica, per exemple, en l'escultura grega, el combat va sense cap indicació de la natura que l'envolta. Superior a ella, no esperant rès d'ella, ni perill, ni socors, el guerrer es perfila damunt de un horitzó nú, irreal com l'Olimp, no demanant a la terra altra cosa sinó que el sostingui mentres combat, i el cobreixi quan sigui vençut.

A l'ensems que un bell espectacle, l'art antic ha donat a la vida un exemple de dignitat. Per apreciar-lo cal notar que el combat d'aleshores, si en veritat era menys plàstic, era també molt més crudel i quasi bestial. Tota ferida que desarmés l'home sobre el camp de batalla era seguida del cop de gracia final. En el gran baix relleu de Ibsambul veiem als soldats llençar als peus del vencedor les mans tallades dels enemics i els escribans egipcis fer-ne l'inventari amb la més tranquila exactitut, com farien els dependents d'una guanteria. En els baixos relleus de Kouyaundjik, en comptes de les mans són els caps, i aixís mateix allí hi han els escribans que'n prenen nota. Un triomf d'Assurbanipal no va sense que al pas del corteig reial, siguin llençades com a signe de gloria les testes dels vençuts, tal com avui tirem les roses a les nostres professons. A la columna Trajana s'hi veu un llegionari romà que té entre les seves dents la testa d'un dací que acaba de tallar amb el glavi. Heu's-aquí lo que l'art primitiu, o ja depravat de l'antiguitat oriental o de la baixa antiguitat romana ens ofereix sobre la realitat dels combats.

L'art grec, reproduint aquest combat bestial, l'ha ennoblit. Quasi mai ens mostra escenes parelles. En ell trobem la lluita, sovint terrible, però mai la crudeltat; la victoria, no la venjança; la brutalitat de la lluita cos a cos ha sigut velada tot lo possible. Ha fet com els testimonis intel·ligents fan en un duel: han separat als adversaris en el moment en que quedaven enoegats, enfeblits per la lluita. Ha cercat les altituts que exciten l'admiració més que les que aixafen a l'enemic. En els marbres de Phigalia, amaçones i atheniencs, se diría millor un joc que un combat. La serenitat admirable que plana sobretot l'art grec, sembla haver penetrat en aquesta gent furiosa. Tenen tots la potencia dels deus i la seva calma immortal. Mireu els guerrers d'Egina: són nobles, melancòlics i quasibé graciosos. El somriure dels qui creuen els misteris com el seu destí. Els que combaten ho fan vigorosament, però sense rabia; amb voluntat, però sense passió. Sembla que's desinteressin compte de que dominen des de molt amunt els homes, i que la seva batalla es lliura molt més aprop del cel, sobre un frontó.

L'escultura grega ha fet més encara. Ha ennoblit lo que els grecs menyspreuaren més en la vida: el Barbre, és a dir, l'ànima sense filosofía i el cos sense gimnasia, i, no obstant, l'ha escullit, no com a comparsa o trofeu d'un triomf, sinó com un tema d'admiració. L'ha celebrat, no victoriós, sinó vençut, i vençut, no pas somniant una possible revenja, sinó morint. Ha fet el gladiador o el Barbre morint del Capitoli. Un no sab qui és aquest home dels cabells irsuts, aclaparat, la testa baixa, una espasa rompuda a la mà, que sembla escoltar la seva sang com s'escorre dels llabis de la ferida. S'està tot sol al mig de la sala, al seu entorn veureu amb les seves actituts triomfals i joioses, els deus i les deeses, els sàtirs i els filosops; aristocracia de la forma i de la mitología, éssers qui tenen un nom, un naixement, una historia, uns cossos educats que l'oli i les grasses han afinat, que la palestra ha desenrotliat, que el massatge ha fet armoniosos, terços elegants, llabis somrisents: Antonius, Apol·lon, Baccus, una noia portant una coloma... La seva forta i meditabonda fisonomía de selvatge que injustament sofreix sembla reflectar tanta sorpresa com sufriment i el seu cervell és tant impotent per a explicar-se el per què de la desfeta, com el per què del dolor... Cada cop que hem sucumbit, en una d'aquestes lluites en les quals ço que hi hà en nosaltres d'inexperimental, de barbre i de generós s'és mediat amb ço que és civilisat, convencional i egoista en el vell món al qual hem vingut a combatre, tots ens assemblem una mica an aquest Gàlic moribond del Capitoli. Hem sentit que una impulsió en nosaltres era destruída, i que destruída era aixís mateix la veritat que càndidament crèiem anunciar al món. I Hem restat com ell, abatuts, mirant escòrrer-se la sang de la ferida feta per les realitats, en el viu de les nostres esperances i de les nostres il·lusions.

Es, doncs, aquesta estàtua un símbol i per tal l'escultor ha volgut ennoblir la desfeta? Qui sab... Més encara que no hagués l'escultor anat an aquest fi—i això es veu en cada aspecte de l'estàtua—ell ha volgut, sens dubte, ennoblir l'academia barbre, fent veure no com en una caricatura, sinó com en una etnografía, la bellesa particular d'aquest cos groller, d'aquests membres durs i informes, d'aquest torç i aquest pit quadrats, en els quals la cultura grega no hi hà posat pas la seva senyal. I l'escultor ha reeixit meravellosament del seu propòsit. Ni un sol dels triomfadors que estàn al seu voltant, sota les finestres, coneixerà la gloria que aquest soldat obscur ha guanyat. Avui la gent no puja al Capitoli per altra cosa que per a contemplar-lo i admirar-lo. I tots els deus d'aquesta sala semblen haver estat agrupats a l'entorn d'aquesta agonía per a que ells, els célebres, els immortals servissin de corteig an aquest pobre Barbre, sense historia i sense nom, que ve a morir.

II

El combat pintoresc

El fusell, no solament ha fet desaparèixer les forces del combat individual; ha canviat l'ordre de coses establert per la lluita d'arma blanca. Aquest artifici del diable, com l'anomenava Montluc, ha fet desaparèixer també la escultura guerrera.

De fet verament els escultors mòderns se són donats a la representació de les batalles. En principi podem dir que és impossible sortir-se'n airosament. Es a un altre art que aquesta feina ha sigut traspassada. La pòlvora separa els combatents; cal representar, doncs, l'espai. La pòlvora els deixa amagar darrera els accidents del terreny: cal, doncs, representar el paisatge. La pòlvora ha canviat l'aspecte del cel, escampant-hi'ls núvols de fum sinistre, signe d'una dalla, que sega la vida de centenars d'homes com segaría un camp d'espigues: cal, doncs, representar l'aire. Ella diversifica a l'infinit les funcions dels combatents, de tal manera, que'ls tiradors sols són vistos d'ún a ún, i els artillers en grupus, i els altres finalment en massa, marxant a sobre una posició. Aquesta massa, cal mostrar-la en sa profonditat, indicar l'onada dels cops, i per la perspectiva estudiar les línies verticals de les eines. Totes aquestes coses certament el relleu no les pot fer, més que malament.

A l'ensems, les armes simples dels antics, han sigut substituides per enginys complicats. No és possible ni és bella cosa atormentar el marbre fins a ferli expressar tots els cargols i resorts d'un fusell. L'impossibilitat de resistir els cops de l'artillería, fa que hagin desaparescut les curaces; el gust del confort ha vestit els soldats completament, i l'instint de la petita vanitat moderna hi ha afegit encara tot el darrago de galons, aplics, eriçats i floquets llampants. Tot això és poc escultural certament. Mireu per a convèncer-se'n, les estàtues de l'arc del triomf del carroussel—sobretot, el gastador, un emmotllat del qual és al Museu del Trocadero. ens permet distingir tots els detalls—o bé encara, el «timbaler» de bronze batent la carga, al peu de la columna de Raffet, en el jardí de l'Infant al Louvre.

En canvi, si l'escultura és impotent per a reproduir l'espai que separa als combatents, el paisatge, el foc, el fum, tots aquesta elements dónen temes interessants a la pintura. Ignorem lo que durant l'antiguitat pot haver sigut la pintura de les batalles, car no són pas les descripcions de Plini o de Paussanías. ni el fragment de mosaic de la batalla d'Arbelles, les que poden dir-nos si el combat d'aleshores, donava més o menys peu a l'interpretació del pinzell. Lo que és segur, és que li proporcionava molts menys elements que'l combat modern.

L'unió íntima de l'home i la natura, aquesta conservant an aquell, servint-li, no de decoració, sinó de defensa. L'home, no essent la figureta del paisatge. sinó l'hèroe que defensa el seu pais, és un tema pintoresc per excel·lencia.

I que de més pintoresc encara, que aquests uniformes llampants, mil cops més variats que'ls vestits de guerra de l'antiguitat. Aquests feltres amb plomes. aquests cascos amb cúes onejantes, aquests reflexes d'or i de llum, és fet exprès per la pintura i és impossible per l'escultura. En la batalla antiga, el combatent era plàsticament «bell», en el combat modern és simplement «pintoresc». La pintura de les batalles ha fet fer tal la seva aparició.

Robert de la SIZERANNE.

(Seguirà.)

EXPOSICIÓ INTERNACIONAL DE LES ARTS GRÁFIQUES I DE LA INDUSTRIA DEL LLIBRE A LEIPZIG

MAIG-OCTUBRE DE 1914

II

L'Art gráfic i la Fotografía

Tocant al «Palau de la Civilització» hi hà, a més, tres grans sales d'una superficie de 3.000 metres quadrats, on se troba la Gràfica moderna, la Gràfica aplicada i la Fotografía.

Vuit dies d'estada a Leipzig eren els fixats en l'itinerari: en feia quatre de la meva arribada quan vaig poder adquirir una guía francesa, ja que la espanyola no era impresa encara. Veient que aquest llibret és un bon orientador, i trobant que no'm sería possible dir més ni millor de lo que ell diu sobre l'assumpte que encapçala aquestes ratlles, espero que será vist amb gust que a continuació ho traduexi:

«De sòbres se sab que és per la cooperació de diversos professionals, de l'home d'ofici i de l'artista, que l'art gràfic s'ha desenrotllat. Per ço és que s'ha donat força espai a les arts, i que s'ofereix un gran quadre de «l'art gràfic modern» al costat del Pabelló de la Civilització. En tres grans pabellons, es troba reunit l'art gràfic de tots els paisos. Sots els auspicis de les societats artístiques alemanyes estàn exposades per primera vegada les obres mestres gràfiques del món enter, comprenent totes les branques d'aquesta producció. El visitant hi trobarà la possibilitat d'adquirir una noció completa, artística i tècnica, de tot lo creat en els dominis del gravat a l'aiguafort, dels gravats en talla dolça, del gravat en fusta, etcètera, del dibuix litogràfic i de tots els mètodes moderns en tan gran nombre inventats.

»Hi han exposat França, Austria-Hongría, Angleterra, Russia, Italia, Suiça, Estats-Units, Noruega, Dinamarca, Holanda, Bèlgica, Espanya, Portugal, Japó i Xina.

»Segueix «l'art gràfic aplicat». Així és nomenada la branca d'aquest art que s'ocupa de l'il·lustració i de l'enquadernació del llibre, de l'execució del tall (corte) i de la tría dels caràcters. A fi de que aquesta secció pogués mostrar el seu modo d'ésser verament internacional, van establir-se, en els paisos més importants, comités especials per a fer tría de tot allò que'ls semblés bonic i remarcable.

»En conexió amb l'Exposició de les Arts, hi hà un altre pabelló, que és reservat a la fotografía. No cal dir, doncs, que la fotografía professional n'ocupa la major part. Però també els aficionats hi demostren, amb una tría de lluns millors treballs, que l'aparell fotogràfic, fins i tot en mans de l'aficionat, és un medi excel·lent de fixar les impressions artístiques i de descubrir poesía en la naturalesa. Fins els sobirans i els prínceps hi han entrat en competencia, provant així que la fotografía no reconeix categories ni classes socials. Entre altres hi trobem S. A. R. el duc dels Abruzzos, les vistes montanyenques del qual són ce lo millor que mai s'hagi fet. No hi manquen tampoc, a més, la branca modernissima de la fotografía: la que's pren de l'aeroplà, del globu i del dirigible estant; fotografía que ha conquerit un terreny d'una magnificencia i una bellesa desconegudes fins ara.

»En la secció científica, savis reputats s'han posat a contribució per a fer veure el naixement de la fotografía: així, per exemple, podrà trobar-s'hi tot l'aparell del fotògraf, amb ele lentes, les plaques, els papers, etc., junt amb son desenrotllament históric; a més, s'hi observaràn tots els mètodes de la fotografía fins als progressos més recents, sense exceptuar-se la cinematografía i la fotografía a distancia; finalment (cosa més important encara), s'hi podràn veure un sens fi d'aplicacions de la fotografía a la ciencia i a la tècnica, a la medecina, a l'astronomía, a la física, als tribunals, al comerç, a la vida sportiva, etc.»

L'Associació de Dames de Leipzig hi té també un pabelló especial (Cultura de la Dòna), projectat i dirigit per una dama arquitecte: la senyoreta Winkelman, de Berlín. Dames artistes han curat del refinament artístic de les dependencies d'aquest edifici. Les conferencies han sigut confiades a les dames de regonoguda competencia, així com també la direcció de les interessants seccions d'aquest simpàtic pabelló, on se desenrotllen l'historia i l'estadística socials de la dòna: elements i condicions del seu treball, del seu salari, etc.; la dòna en l'industria del llibre: la literata, l'artista, la compositora de música; son art industrial: els brodats, els mobles, els vestits, etc.; la mecanografía, la fotografía, etc. El Club de Dames de Leipzig té adjunt an aquest pabelló un elegant salonet, decorat per la artista senyora Fia Ville. Alemanya hi fà un gran paper. Han contribuit a donar vida an aquesta obra de cultura de la dòna l'esforç de França, Austria, Italia, Suiça, Anglaterra i Suecia.

L'Esperanto també hi té la seva representació. Els partidaris de la llengua internacional hi han aixecat un petit pabelló, provant d'una manera evidentíssima lo molt que ha prosperat l'obra del Dr. Zamenhof des de l'any 1888, en que fou llençat a la publicitat el primer manual de la llengua auxiliar, fins an aquests darrers anys. Per medi de gràfics i taules allí exposades, queda plenament demostrada la ruta victoriosa d'aquest idioma aussiliar. Entre altres coses allí a la vista, podem citar un centenar de revistes de tot el món. La propaganda intensíssima i contínua a les escoles i altres centres de cultura ha obligat a imprimir manuals d'ensenyança en uns trenta-quatre idiomes, entre ells el rús, l'aràbic, el turc, el persa, etc. D'Espanya (i sobre tot de Catalunya) hi hà exposats llibres, revistes, diccionaris, manuals d'ensenyança, fulles de propaganda, etc.

Tres són les revistes més importants: «La Revuo», quasi tota destinada a la literatura i estudi constant de la llengua, editada a París. Segueixen després «The British Esperantist», de Londres, «Germana Esperantisto», de Berlín. D'Espanya hi hà diverses revistes; les més importants entre elles són la «Suno Hispana», orgue de la Societat Espanyola d'Esperato, i la revista «Tutmonda Espero», que's publica a Barcelona sots l'inspecció de la Societat catalana Espero Kataluna, a la qual estàn adherides quasi la totalitat de les societats esperantistes de Catalunya. On més gran se sent el desitg d'una llengua internacional és en terres de raça eslava. Com a element importantíssim per al comerç i l'industria, pràcticament es demostra la seva suficiencia, i la facilitat de son estudi pot jutjar-se per les correspondencies fetes per deixebles d'escoles primaries i per homes sense coneixement de llengües estrangeres. Com a obra de germanor, els congressos internacionals celebrats fins avui (llaç d'unió i de mutua correspondencia entre milers d'homes portanyents a unes quaranta nacionalitats, de diferents estaments i religions), n'és una prova ben encoratjadora. Ditxós serà el dia en que'ls homes comprenguin l'obra gegantina somniada pel doctor Zamenhof pro pacifisme mondial!

L'anima d'aquest pabelló ha sigut l'Institut d'Esperanto del reialme de Saxonia, el qual hi hà portat lo més escullit dels seus arxius; i la Llibrería de Esperanto de Leipzig és qui cura de l'administració i venda d'objectes allí exposats.

El Cinematògraf i la Sala de Congressos. — Una de les dues grans sales d'aquest edifici està destinada a sessions cinematogràfiques ressenyant preferentment l'historia de l'imprenta i l'art gràfic, aixi com a altres fins científics i d'esbargiment. L'altra sala és per a congressos o conferencies que amb motiu de l'Exposició tenen de celebrar-se: pot donar cabuda, còmodament, a un miler de persones. Sense els actes que tenen lloc en aquest edifici també en altres palaus es donen conferencies i audicions de música i cant.

Una ullada general a les tres grans galeries de Màquines ens donarà idea exacta del grandiós avenç dels elements de producció al nostre alcanç. Queda allí ben evident l'esforç geganti de l'home evolucionant des de la primitiva premsa de Gutemberg fins a les grans rotatives i altres màquines d'estampació. no deixant de figurar-hi com és degut les aussiliars per a la producció del llibre i per als treballs tipogràfics; plenament representats tots aquests enginys per les millors marques i en constant moviment i metòdica activitat, mostrant als ulls del visitant la curosa producció de llur treball, ja amb textos, ja amb gravats a diverses tintes. Las màquines de compondre també hi produeixen, substituint la mà del caixista; mes enllà les aussiliars de l'enquadernació: màquines de cosir el llibre amb fil de cotó i fil-ferro; relleus, perforadores, ratlladores màquines per a capsería, etc. Com a nou, rès hi hà que no coneguem.

Cumplint una missió informativa, per tots els indrets de l'Exposició es troben mestres d'ambdós sexes amb agropaments d'una vintena d'escolars, alguns proveits de moxilles. Es comprèn que aquests últims procedeixen de pobles veins i van preparats per a passar tot un dia fòra de casa.

Recordo que, quan més embadalit estava contemplant el tric-trac de tanta maquinaria, va presentar-se en el departament on jo'm trobava un d'aquests agropaments d'estudiants de cabell ros i ulls blaus, d'uns dotze a catorze anys, acompanyats de llur professor. Formant semicercle rodejaren el mestre, i aquest els va fer la descripció de cada una de les màquines en moviment. Acabada l'explicació els nois prenien notes i consultaven dubtes, que'ls mecànics s'apressaven gustosos a aclarir. Fou motiu de llur especial curiositat una colossal guillotina que funcionava mecànicament i la magestuosa marxa de la qual va imposar-nos de debò: tallava paper d'una amplada de més de 2 metres i mig. Fortament impressionats i admirats de la tasca de la fulla talladora (de tres pams d'amplada) i de tantes altres coses, els futurs directors dels tallers gràfics de l'imperi s'apressaven a posar llurs comentaris en els respectius llibres de notes.

La primera sala de màquines amida 106 metres de llargada per 50 d'amplada i 20 d'alçada, i conté un centenar d'expositors: tot és allí vida i moviment. La segona sala és també important: conté uns seixanta expositors (me sembla recordar que hi hà una exposició col·lectiva francesa), i és d'una capacitat quasi igual a la de l'anterior. La tercera és la més petita: cobreix una superficie de 3.000 metres quadrats, i pot dir-se que quasi tota està destinada per a màquines d'enquadernació i aussiliars.

R. TOBELLA

(Acabarà)

Leipzig, juliol de 1914.
(Vegi's LA VEU del dijous passat).

Crònica

La Secció Marítima del Parc

Han publicat els diaris una noticia, per molts insignificant, que a nosaltres ens ha omplert de joia.

«Acabat el temps d'arrendament, — deien — l'Ajuntament s'incautarà novament dels terrenys de la Secció Marítima del Park.»

Aixís com existeix l'art de fer la casa, existeix l'art de fer la ciutat. I per Barcelona, per la seva bellesa, perque siga major el seu atractiu, la noticia sobre-dita és importantíssima.

Moltes vegades hi anavem. Atravessat el Parc, pujavem al viaducte, que comunica amb ell, la platja; veiem per uns moments, les maniobres del ferrocarril, l'arribada i formació de trens, espectacle interessant, i poques passes enllà, apareixía davant de nostres ulls el mar, l'aigua i el cel blau, les onades rebotent damunt la sorra, anant i venint escumejantes... Mar, aigua, cel, podiem contemplar a nostre grat fàcilment. Jardinets, camins ben arreglats hi conduien; un pont de ferro procedent de l'Exposició del 1888, avençava sobre l'aigua i ens permetía veure sota dels peus, dominant-les, les onades inquietes.

Podiem allí assaborir l'encís de la natura; aquell pas just, estret, del viaducte i jardinets de la Secció Marítima, ens permetía arrivar a la vista del mar per llocs agradables i endressats. No tenía Barcelona altre camí que portés al mar, com aquell.

Mes un dia l'Ajuntament va barrar el viaducte, perque mal cuidat el paviment oferia perill; altre dia, fou llogada a un particular la Secció Marítima... per a tir de coloms. Se descuidaren els jardins i el pont de ferro abandonat, desllorigat, queia a l'aigua.

Fets són aquests conseqüencia de haver oblidat Barcellona la atenció que mereix la construcció de la ciutat, posant en valor els atractius naturals, urbanitzant llocs d'interès general, pensant que a més de carrers i cases, hi han d'haver parks i jardins, passeigs, fonts, punts de vista hermosos i atraients, fàcilment accessibles.

Les majories que d'alguns anys ensà han dominat en el Municipi, no saben lo que és una ciutat: llogaren com el poble més incivil a un titiriter, la plaça noble davant l'edifici dels Museus, per divertiment de les multituts; arrendaren a un particular, perque jugués a la rodel·la, l'únic lloc per aon a Barcelona podíem arribar noblement al mar.

Mes Barcelona comença a adonar-se del mal que aquestes coses significuen; l'esperit cívic renaixent vol que això acabi. La veu de nostres amics, els regidors regionalistes, a favor de les prerrogatives ciutadanes troba cada dia més ressò en l'opinió pública.

Torni la Secció Marítima a ésser novament dels barcelonins; que s'obri altra vegada, que's desembraci, que s'arregli decorativament el camí, que'ns permeti fruir de la vista del mar.

Artistes que tornen

Entre els darrers arribats de París, amb motiu de les dificultats que troben els estrangers per continuar-hi vivint en temps de guerra, es troba a Barcelona el jove dibuixant Joan Vila, que hi era des de fà quatre mesos, de retorn de l'Argentina, aon hi hà passat un parell d'anys, fent obra d'il·lustrador ben inspirat i correctíssim en revistes, llibres, programes musicals i altres. Tots aquests dibuixos revelen que'l nostre jove compatriota ha assolit un hermós domini de sa personalitat.

Troballes romanes en la via de Vilanova

Una de les conseqüencies dels treballs que, per a doblar la vía del ferrocarril, se fan des de Barcelona a Sant Vicens, ha sigut l'enterrament de certs restes arquitectònics romans que existien prop de Vilanova, aixís com el lamentable enderroc de la torre, dita de Sant Gervasi, molt antigua, si bé no prou estudiada per a definir-se la data amb tota prelisió. Quan se construí la primera linia del ferrocarril, se feu un túnel no més per a resguardar aquest monument que animava un poc la línia, per altra part tan morta, del paisatge vilanovi; ara el nou propietari l'ha deixada tirar a terra, a canvi de certes ventatges que li oferia la Companyía del ferrocarril i ningú de la vila n'ha fet la més mínima protesta.

Llàstima que desapareguin aixís les velles i nobles pedres.

L'allargament del carrer de Balmes

Es una qüestió d'una gran importancia per a l'embelliment de Barcelona, aquesta que ara s'ha de discutir al Municipi sobre l'allargament del carrer de Balmes.

La discussió ha sigut aplaçada per a la sessió vinenta, i és de creure que l'opinió barcelonina sabrà evitar que's converteixi aquell indret del enllaç del carrer de Balmes amb l'Avinguda del Tibidabo — que per la seva natural disposició, pot donar lloc a un bellíssim punt de vista — en un altre dels monòtons carrers del nostre axamplis, amb les corresponents cases de quatre pisos, lletges com de costum.

Els regidors regionalistes en aquesta discussió apoien el projecte de la Comissió, que és la solució del Plan Jaussely, amb lleugeres modificacions.

La Catedral de Reims

Ha causat general indignació a Europa, el fet del bombardeig de la Catedral de Reims pels alemanys.

El Govern francès ha fet una pública protesta, a la qual els alemanys han contestat, justificant el fet, si és que té possible justificació per uns i altres.

Certament, grans calamitats cabía esperar d'aquesta guerra, però no podiem pensar que una lluita entre pobles civilitzats, donés lloc a lamentar la pèrdua d'una obra que representa un tresor per a l'humanitat.

Exposició de dibuixos per a teixits

En el local de l'activíssima entitat Unió Industrial, s'ha inaugurat una interessant exposició de dibuixos dels alumnes de la classe que sosté dita institució, baix la direcció del notable professor senyor Coll.

Ademés d'aquesta notable exhibició de treballs, que demostren el bon sistema pedagògic d'aquesta aula, hi hà instal·lada a l'Unió Industrial una exposició dels dibuixants de teixits de Catalunya, en la qual hi figuren obres ben notables.

Felicitem a l'Unió Industrial per aquest acte, que demostra els esforços que fa per a l'enaltiment de les arts del tixit a Catalunya.

Programa de festes de la parroquia de la Mercè

Enguany la Parroquia de la Mare de Déu de la Mercè ha anunciat les festes, amb que solemnitza la de la seva patrona, amb un bellíssim cartell de sabor ben barceloní, dibuixat pel jove artista en Ramón Sunyer Clavé.

Ademés del cartell gran, que sens dubte a causa del tiratge un xic massa negre pert una gran part de la seva gracia, s'ha editat un petit programa de les solemnitats religioses, en la portada del qual hi figura el mateix dibuix del cartell, reduit i tirat en negre i groc.

Es aquest petit cartell una bella prova del lloabilíssim esforç del senyor Rector i Junta de la Mercè per a fugir de les cursileries que han invadit per desgracia les coses de l'art religiós.

Acompanyen el programa bellíssimes poesies den Josep Carner, en Llufs Valeri, la Clementina Arderiu i en J. López Picó.

L'enderroc de la Capella del Miracle de Tarragona

Han sigut enviats a Tarragona els següents telegrames apropòsit de l'enderroc de la Capella del Miracle:

«Excm. i Ilm. Sr. Arquebisbe. — Tarragona.

Lliga Espiritual de Nostra Senyora de Montserrat prega al Primat de Catalunya vetili per la conservació de la Iglesia del Miracle, un dels més antics testimonis del cristianisme a Tarragona i preuadíssima joia d'art. La sol·licitut de V. E. I. a favor del monument serà penyora de la seva permanicia. — A. Massip, president; Girona, secretari.»

«Excmo. señor Alcalde. — Tarragona.

Asociación de Arquitectos de Cataluña recomienda a ese Excmo. Ayuntamiento, que al completar el derribo del presidio, procure eficazmente se mantenga en pie la iglesia del Miracle, monumento de incomparable interés arquitectónico e histórico. — Bassegoda, presidente.»

GRAN SALÓ PARÉS

Exposició Permanent — DE —

BELLES ARTS

Renovació d'obres setmanalment

Bronzes - Porcelanes i objectes artistics

Casa fundada en 1840

Carrer de Petritxol, 3 i 5

BARCELONA